پێبە پێی مێژوو
بەرەو بەهەشت

پارتی سۆسیال دیموکراتی سوید،
مێژوو و خەرمانەی خەبات

کاوسین بابەکر

مەکتەبی بیروهۆشیاری (ی.ن.ک)

سلێمانی ـ گەرەکی سەرچنار ـ ١٢١

کۆلانی ـ ٤٤

ژ.خانوو ـ ١

www.hoshyari.org
govarynovin@yahoo.com

※ **ناوی کتێب:** پێبەپێی مێژوو بەرەو بەهەشت

※ **نوسەر:** کاوسین بابەکر

※ **نەخشەسازیو بەرگ:** فەهمی جەلال

※ **تایپ:** کوردستان کەریم، نیاز جەلال

※ **تیراژ:** ٢٠٠٠ دانە

※ چاپی یەکەم: سلێمانی ٢٠٠٨

※ **ژمارەی سپاردن:** (٢٠٥٤) ی ساڵی ٢٠٠٨ ی وەزارەتی رۆشنبیری

※ **ژمارەی زنجیرە:** (٢٦٦)

※ **چاپ:** دەزگای چاپو پەخشی حەمدی

بڵاوکراوەکانی مەکتەبی بیروهۆشیاری (ی.ن.ک). ساڵی ٢٠٠٨

مەکتەبی بیر و هۆشیاری

پێڕست

بابەتەکان	لاپەڕە
پێشەکی...	٥
شێوازی حوکمو جیاوازی روانگە سیاسیەکان..................................	٩
پارتی سۆسیال دیموکراتی سوید خەباتێکی مێژوویی‌و گۆڕاندنی کۆمەڵگا...	١٥
لەپەرلەمانی سویدا سۆسیال دیموکراتەکان چۆن کار دەکەن؟	٤٧
رێکخراوە پیشەییەکان..	٥٩
بەرنامەو ئامانجی سۆسیال دیموکراتەکان..................................	٦٣
دامەزرێنەرانی بەناوبانگی ئەم پارتە......................................	٨٣
سەرچاوەو پەراوێزەکان..	٩١

مەکتەبی بیر و هۆشیاری

پێشکەشە بەگیانی هەمیشە زیندووی هاورێکانم،
شەهیدانی رێگای ئازادی و دیموکراسی، کەمال حەسەن (کەمال زورکانی) و حەسەنی کوێخا رەسوڵ و دکتۆر سەردار عەبدوڵڵا سالح.

مەکتەبی بیروهۆشیاری

پێشەکی

ئەم نوسینەی بەردەستت، بەرهەمی ئەو سەردانەیە، کە لەتشرینی دووەمی ساڵی ٢٠٠٧ لەسەر بانگهێشتی پارتی سۆسیال دیموکرات بۆ سوید ئەنجاممان دا کە پێشتر مەکتەبی پەیوەندیەکانی دەرەوە زەمینەی ئەم بانگێشتەی خۆشکردبوو. لەوێ بەشداری دەیان محازەراتو سەردانی دەزگاو ئۆرگانەکانی پارتی سۆسیال دیموکراتی سویدو دانیمارکمان کردوو دەیان کادیرو سەرکردەی ئەو پارتانەمان بینیو شارستانیەتو پێشکەوتنی گەورە لەبوارە جۆربە جۆرەکاندا زۆر سەرنجی ڕاکێشاین. بۆمان دەرکەوت بەشێوەیەك ژیانی خۆیان ڕێکخستووە، منداڵێكو گەورەیەك، نابینایەكو لەشساغێك، بیانییەكو سویدیەك، وەکو یەك دەژینو کەس کێشەی نانی نییە!. دواتریش چەندین سەرچاوەی ترم خوێندەوە لەسەر پارتی سۆسیال دیموکراتی سوید، مێژوو وخەباتی سیاسی، خەباتی سەندیکاییو پیشەیی، بەرنامەو بەهاو دروشمەکانی پارتو خەباتی دامەزرێنەرانی.

سۆسیال دیموکراتەکان لەدوایینو چڕترین پێناسەدا، ئەوانەن کە لەریزی پێشەوەی خەباتدان بۆ، باشتر چەسپاندنی

مەکتەبی بیروهۆشیاری

پرنسیپەکانی دیموکراسی، ئازادییە سیاسیو مەدەنییەکان، یەکسانی هەموان لەبەردەم قانووندا، زۆرترین عەدالەتی کۆمەڵایەتی، یەکسانی ژنو پیاو، دابین کردنی ژیانو پەروەردەو فێرکردنی دروست بۆ منداڵان، ڕێزگرتن لەبەهاکانی تاكو گەشەدان بە گیانی سۆلیدارێتی، داهات بۆ هەموان بێ جیاوازی، دەوڵەتی قانون، شەففافیەت. هیواداریشم کەڵك لەئەزمونی خەباتی ئەو پارتە وەربگرینو دروشمو بەرنامەکانی خۆمان بە بەهاو بەرهەمی خەباتی چەندین سەدەیان متوربە بکەین، کاتێکیش لەم ئەزموونەدا سەردەکەوین، سەرجەم دەزگاکانمان بە سیستەم بکەینو دەوڵەتی قانون بچەسپێنین، بنیادی ئابووریو پەروەردەییمان بگۆڕینو گەشە پێ بدەین، لێبووردەییو سۆلیدارێتی گیانمان پاراو بکاو دیموکراسی لەدروشمو قسەو نوسینەوە بۆ کردەوە، پراکتیك وەرگۆڕێو ئیدی وردە وردە ببێتە کەلتوور، دەبێ ئەو وەرگرتنو چاولێکەرییەش بەو ئەندازەیە بێ، کە ژینگەی سیاسیو کۆمەڵایەتیو کەلتوری ئێمە پێی هەرس دەکرێ، بەرەوتێکی شێنەییو بەرنامەدار. چونکە ئەم پرۆسەیە پێویستی بە هەلو مەرجو ژینگەی گونجاوەو بە بڕیاری سیاسی، وەرچەرخانی کۆمەڵایەتی نایەتە دی. لەم نێوەشدا ئەرکی سەرەکی لەسەر یەکێتی نیشتمانی کوردستانە، وەك ڕێکخراوێکی سۆسیال دیموکرات، بەکردەوە

مەکتەبی بیروهۆشیاری

مەکتەبی بیروهۆشیاری

بەهاوپرەنسیبەکانی سۆسیال دیموکرات جێبەجێ بکات، بەشێوەیەك ببێتە نمونەی چاولێکردنو باشترین ئامرازی گۆڕان بەرەو کۆمەڵگایەکی مەدەنی دیموکراتی کە، تیایدا تاکی ئازادو داهێنەر لەدایك دەبێو ئاشتیو ئارامیو ئازادیو مافەکانی مرۆڤ تەواو پارێزراو دەبنو هیچ جۆرە چەوساندنەوەو هەڵاواردنێك جێگای نابێتەوەو ژیانێکی خۆشو شەرافەتمەندانە بۆ هەموان دابین دەکرێ.

نووسەر

مەكتەبی بیروهۆشیاری

شێوازی حوكمو جیاوازی روانگە سیاسیەكان

(وڵاتی سوید، حوكمی سوید، سیاسەتی سوید)

مەكتەبی بیروهۆشیاری

سالّی ١٨٠٩ كە فنلاندیش بەشێك بوو لەسوید شەڕ لەگەڵ روسیا لەگۆڕێ دابوو كە لەئەنجامی شەڕەكە روسیا فنلاندی داگیر كرد تاكو سالّی ١٩١٨ سەربەخۆیی وەرگرت. لەسالّی ١٩٠٥ تاكو سالّی ١٩١٤ یەكێتیەك هەبوو لەنێوان سویدو نەرویژ، بەلاّم نەرویژ بەشێك نەبوو لەسوید. پارتی سیاسی لەسەر شێوازی حوكم دروست بوون نەك لەسەر ئاستی نەتەوەو زمانو كەلتوور (٩) ملیۆن سویدیو پەنابەر لەنێو پارتەكاندا بلاّوبوونەتەوە، پەنابەرانی سەر بە نەتەوەی جیا جیا لەنێو پارتە سویدیەكاندا خۆیان رێكخستووە پارتی سیاسی تایبەت بە خۆیان دروست نەكردووە.

تاكو سالّی ١٩١٧ پاشا حوكمی دەكردو دواتر بوو بە پەرلەمانیو پاشا وەك رەمز (سونبول) مایەوەو هیچی تر. سویدییەكان بۆچی پاشایان هێشتەوەو وەك ئەلّمانەكان پاشایان لەنێونەبرد؟ چونكە راستڕەوەكانو پارێزگاران لەبوونی پاشادا یەكێتیو مانەوەی خۆیان دەبینن، بۆیە لەپێداچوونەوەو هەمواركردنی دەستوردا مانەوەی پاشا هێلّی سوورە. پارتەكان، سۆسیال دیموكراتەكانو پارێزگارەكان پڕوپاگەندەی باش دەكەن بۆ خۆیان بەلاّم لەپراكتیكدا سۆسیال دیموكراتەكان لەوان جیا دەبنەوەو خزمەتێكی گەورەیان پێشكەش كردووە.

مەکتەبی بیروهۆشیاری

حکومەت. حکومەت ئەو دەزگایەیە کە لەتوانای دایە دەستکاری نیوەی داهاتی وڵات بکات. نیوەی تری لای خەڵك دەمێنێتەوە، ئەوەش نیشانەی هێزە کە پشت بە بڕیاری سیاسی دەبەستێ بەڵام خەرجی بەرێگەی سیاسی نابێ بەڵکو بە یاسا رێك دەخرێ.

شوێنەکانی خەرج کردن.

١-	شارەوانیەکانو پارێزگاکان	٢٠٪
٢-	هەرێمەکان (کەرتەکان)	١٠٪
٣-	وەزارەتەکان	٢٠٪

لەشارەوانیەکاندا بەشی قانوونی، نەخشەی چۆنیەتی خەرج کردنی میزانیەکەیان دادەنێ. کە بوارەکانی (دایەنگە، باخچەی ساوایان، قوتابخانە سەرەتاییو ئامادەییەکان) دەگرێتەوە بەپێی شەهادەی تایبەتمەند مامۆستا دادەمەزرێنرێت.

جگە لەخەرجی بۆ بەخێوکردنی پیرەکان.

مەکتەبی بیروهۆشیاری

باجەکان:

سێ جۆر باج وەردەگیرێت:

١- باجی کار. ٢- باجی ملّكو زێڕو پارە. ٣- باجی کەلو پەلو سەیارە.

پارێزگاکان کاری سەرەکیان تەندروستییە، کە بەڕێوەبردنو دروستکردنی نەخۆشخانەکانو بنکە تەندروستیەکان دەگرێتەوە ئەوان دکتۆرو کارمەندی پێویستی تەندروستی دادەمەزرێننو کاری گواستنەوەش ئەوان جێبەجێی دەکەن.

وەزارەتی تەندروستی چاودێریو سەرپەرشتیان دەکات. بۆ نموونە ٣٠٠٠٠ سی هەزار کەس لەم وەزارەتەدا کار دەکاتو راستەوخۆ ئەوان رووبەڕووی کارکردن دەبنەوە.

حکومەت تەکنۆکراتە بە ئاراستەی سیاسی پارتەکان، لەگۆڕانی هەر کابینەیەکی حکومەتیدا لەهەر وەزارەتێك تەنها ٦ شەش کەس دەگۆڕدرێت. حکومەت بەسێ شێواز یان ئاست کار دەکات کە بریتین لە:

١. بورای میزانیە.
٢. بڕیارو لائحە قانونیەکان.
٣. بەڕێوەبەرایەتیەکان.

مەکتەبی بیروهۆشیاری

سیاسەت:

هێشتا لەسویددا خەڵکی هەژارو دەوڵەمەند هەیە. بۆیە پارتەکان دەبێ لەدابەشکردنی داهاتدا حسابی لەسەر بکەن، دەبێ ئاستی ژیان وەك یەك بێ، دەبێ باج لەشوێنە دەوڵەمەندەکان زیاتر بێ بۆ ئەوەی بدرێ بە ناوچە هەژارەکان، پارتەکان لەسەر ئەم هەڵوێستە هاوڕان.

سۆسیال دیموکراتەکان دەڵێن دەبێ کار هەبێ بۆ هەموو کەس بەبێ جیاوازیو ئەوەی کاری نییە دەبێ یارمەتی بێکاری پێ بدرێ تاکو، هەلی کاری بۆ دەرەخسێ، نابێ هیچ کەس نانو پێخۆری لێ ببرێ. بەڵام پارێزگاران دەڵێن یارمەتی بێ کاران کەم بکەرەوە بۆ ئەوەی ناچاری کارکردن بن.

سۆسیال دیموکراتەکان پێیان لەسەر یەکسانیو مافی هاووڵاتی بوونی وەك یەکدا دەگرت. رایان وابوو یەکسانی دەبێ بۆ هەمووان بێ، بێ جیاوازیو دەبێ هەمووان کەڵك لە (خەڵوەتگەی پیران، دایەنگە، نەخۆشخانە ....هتد)، وەربگرنو یارمەتی منداڵ تاکو تەمەنی ١٨ ساڵان هەبێ.

ئەوە کە لەگەڵ رای پارێزگاران جیاوازی زۆر بوو. جیاوازیەکی تری سۆسیال دیموکراتەکان بە هێشتنەوەی شوێنە خزمەتگوزاریەکانی وەکو دەرمانخانەکان، هاتو چۆ، کارگە گرنگەکان، خانوەکانی حکومەت لەژێر بەرپرسیارێتیو موڵکی

مەکتەبی بیروهۆشیاری

حکومەتو گشتیدا، بەڵام پارێزگاران هەوڵی فرۆشتنیان دەدان بۆ ئەوەی ببنە موڵکی سەرمایە داران.

مه کتەبی بیر و هۆشیاری

پارتی سۆسیال دیموکراتی سوید
خەباتێکی مێژوویی‌و
گۆڕاندنی کۆمەڵگا

مه کتەبی بیر و هۆشیاری

سیستەمی سیاسی شانشینی سوید:

سوید وولاتێکی دەستوریەو پاشا لوتکەی دەولەتە تیایدا بەلام، کەسایەتیەکی تەشریفی‌و سومبولی هەیە، شا (کارل گوستاف) ی شانزەهەم وەك شای ئەو وولاتە لەسالی (١٩٧٣) ەوە دەست بەکارە، حکومەت دەستەلاتی بەرێوەبردن ڕایی دەکات کەوا سەرۆکی وەزیران‌و ئەندامانی ئەنجوومەنی وەزیران سەرۆکایەتی دەکات. پەرلەمان (ریکس داگ) (RIKSDAG) لە ٣٤٩ ئەندام پێکدێت کە، تاکە ئەنجومەنێکی یاسادانانەو پەرلەمان لێپرسراوێکی فەرمی دادەمەزرێنێ بەناوی (چاودێر)، ئەوەش بۆ پاراستنی هاووڵاتیان لەبەرامبەر بەکارهێنانی دەستەلات بەشێوازی ناقانونی لەلایەن دەستەلات یان، فەرمانبەرانی حکومەت. ئەوەش یەکەم دەولەتە لەجیهاندا پەیڕەوی ئەم سیستەمە بکات.

سۆسیال دیموکراتەکان‌و خەباتێکی سەخت:

سوید یەکێك بوو لە ولاتە هەژارەکان‌و سالی ١٢٠٠ ز پێنج یەکی دانیشتوانی کۆیلەبوون. مرۆڤ بۆئەوەی لەبرسان نەمرێ ناچار بووە (١٢ ـ ١٧) سەعات کاربکات، دانیشتوانی لادێکان ناچاردەبوون بۆژیانێکی مەمرەو مەژی ڕوو لەشارەکان بکەن، دوای پەیدابوونی پیشەسازی لەسالی ١٨٧٠ دا، لێرەوە وردەوردە کرێکارانی پیشەسازی دەرکەوتن. لەو مێژووە سەختەدا سۆسیال دیموکراتەکان کەوتنە جموجۆڵ‌و تا لەسالی ١٨٨١ دا ئۆگوست پالم (August palm)

مەکتەبی بیروهۆشیاری

کە لەئەڵمانیا گەڕابۆوە یەکەم ووتاری، بەناوی سۆسیال دیموکراتەکان خوێندەوە، لەژێر ناوونیشانی "سۆسیال دیموکراتەکان چیان دەوێت" لێرە بەدواوە ژمارەی سۆسیال دیموکراتەکان زۆرتر دەبوون و تاکو لەبەهاری ساڵی ١٨٨٩ دا پارتی کرێکارانی سۆسیال دیموکراتی سوید، لەبارەگایەکی بچوکدا لەستۆکهۆڵم لەشەقامی تونێل ژمارە ١٢ (Tunelgatan 12) کۆنگرەی یەکەمی خۆی بەستو خۆی راگەیاند، کە ئەندامەکانی لەکرێکاران و یەکێتی بازرگانی و روناکبیران و لاوانەوە هاتبوون. سەرەتا لەسەرانسەری سویددا تەنها ٣١٤٩ ئەندامی هەبوو. لەوسەردەمەدا بوونە ئەندام گرفتێکی زۆری بۆکەسەکە دروست دەکرد لەو پارتەدا، چوونکە رژێمی ئەوکاتەی وولاتەکە لەژێر دەسەلاتی پاشاو سەرمایەدارو خاوەن کارگەکان و دەرەبەگەکاندا بوو، هەرکەسێك چووبایە نێو سەندیکاو ریزەکانی پارتەکەوە، دەخرایە لیستی ڕەشەوەو مەترسی دەرکردنی هەبوو لەکارەکەی. هەژاری باڵی بەسەر وولاتەکەدا کێشابوو هەل و مەرجی کاریش ئێجگار خراپ و ناشایستە بوو، بەڵام تاقەڕێگای گوزەرانی کرێکاران بوو.

ئالەودۆخەدا ئۆگوست پالم لەنامەیەکدا لەساڵی ١٩٠٦ دا بەبڕوا بەخۆبوونێکی زۆرەوە بۆ گۆڕان و پێشکەوتن دەنوسێ:

"سوید وولاتێکی نایابەو دەکرێت ببێتە بەهەشتێکی بچوك، وەپێویستیشە ئەوە بکرێت".[١] پاشا، دەستەلاتی تەواوی لەدەست دابوو، هەڵبژاردن نەبوو بۆ پەرلەمان، سۆسیال دیموکراتەکان خەباتێکی توندیان بۆ چەسپاندنی مافی هەڵبژاردن بۆ پیاوان دەست پێکرد، تا پاشا ناچارکرا ساڵی ١٩١٧ بۆ سەلماندنی مافی دەنگدان. ئەوەبوو تەنها دوای حەوت ساڵ لەدامەزراندنی پارتەکە، توانیان ئەندامێکیان بنێرنە پەرلەمانەوە کەناوی "یەلمار برانتینگ (Hjalmar Branting) بوو هەروەك پێشتر ئاماژەمان پێدا.

لەهەڵبژاردنەکانی ساڵی ١٩١١ یشدا برانتینگ لەگەڵ کۆنە پارێزەکاندا توانی دانوسان بکات و رێککەوتن، کەهەموو ئەو پیاوانەی تەمەنیان گەیشتبووە ٢٤ ساڵ بتوانن دەنگ بدەن لەهەڵبژاردنەکانی هۆڵی دووەمی پەرلەمان کەبەشێك بوو لەپەرلەمانی ئەوسا. بەڵام بۆیان نەبوو دەنگ بدەن لەهەڵبژاردنەکانی ئەنجوومەنی (کۆمیون) شارەوانیەکاندا[٢].

ئەوکاتەش هێشتا ژنان بۆیان نەبوو دەنگ بدەن، بەڵام ئەم رێککەوتنە، وایکرد خەڵکێکی زۆر کە لایەنگری سۆسیال دیموکراتەکان بوون هەڵی دەنگدانیان بۆبرەخسێ.

هەر نەپسانەوەی ئەو خەباتە ساڵی ١٩٢١ مافی دەنگدانیشی بۆژنان دەستەبەرکرد. ساڵی ١٩١٧ شکست بوو بۆ ڕاستڕەوەکان، ساڵی

مەکتەبی بیر و هۆشیاری

١٩١٨ سۆسیال دیموکراتەکان توانیان دوو داخوازی سەرەکیان بەدەست بهێنن:

١- مافی دەنگدان بۆهەموان (ڕەگەزی نێر)

٢- دیاریکردنی کاری ڕۆژانە بە ٨ کاتژمێر:

لەنێو سۆسیال دیموکراتەکاندا هەر لەسەرەتاوە دوو بیرو بۆچوون هەبوو، ئەو دیاردەیە لەسەرانسەری پارتە سۆسیال دیموکراتەکانی دونیادا سەری هەڵدا بوو، کە، ڕێبازێکیان باوەڕی بە شۆڕش هەبوو لەژێر کاریگەری پارتی کۆمۆنیستی روسیادا بوون، ڕێبازی دووهەم باوەڕیان بەخەباتی پەرلەمانیو ریفۆرم هەبوو، ڕێبازی یەکەم کە لاوان بوون جیابوونەوەو پارتی کۆمۆنیستیان پێکهێنا کە ئێستا پاشماوەی ئەو پارتە بەپارتی چەپ ناودەبرێو هەوڵدەدا خۆی لەوبیروباوەڕە شۆڕشگێڕیو پەرگیریانە قوتاربکات کەساڵەهابوو پێوەی گیرۆدە بوو بوو.

سۆسیال دیموکراتەکان بەهەنگاوی گەورە بەرەوپێش دەچوونو لەسیەکاندا چینی ناوەڕاستو فەرمانبەران بەرەو ئەو پارتە راکێشران. ساڵی ١٩٣٢ لەگەڵ پارتی جوتیاران حکومەتیان دامەزراند کەئێستا ناوی پارتەکە سەنتەرە (Centerpartiet) ئیدی لێرەوە ٤٤ ساڵ بەسەریەکەوە لەدەسەڵاتدابوون، ئەوەش بەهۆی کەڵك وەرگرتن لەهاوپەیمانی پارتەکانی تر ئەوەش بەردەوام گەشەی زیاتری پێدان، بیروباوەڕی چینایەتیان

مەکتەبی بیر و هۆشیاری

رەتکردەوەو دەرگایان والآکرد بۆ بەشداری زیاتری چینەکانی تریش. لەو ماوەیەدا ریفۆرمێکی زۆریان کرد لەبوارەکانی بیناسازی، چاکسازیو خزمەتگوزاری، جێ پەنجەی خۆیان بەسەر ژیانی سیاسیو ئابوریو مەدەنی سویدەوە تاکوئێستاش جێ هێشتووە.

سۆسیال دیموکراتەکان لەلایەن زیاتر لە ٤٠٪ ی خەڵکیەوە پشتیوانی دەکرێنو لەساڵی ١٩٣٠ وە تائێستا بەردەوام لەدەستەڵات دا بوون بەتەنها یان بەهاوپەیمانی جگە لەساڵانی ١٩٧٦، ١٩٨٢ هەروەها ساڵی ١٩٩١ تا ١٩٩٤ و ساڵی ٢٠٠٦ــ ٢٠١٠ واتا ئێستا لەدەستەڵات دانین، هەرچەندە بەرزترین رێژەی دەنگیان هەبوو لەنێو لیستی پارتەکاندا. بەڵام پارتی مۆدێرات بەهاوپەیمانی پارتە راستڕەوەکانی تر توانیان ببنە زۆربەو دەستەڵات بەدەستەوەبگرن.

کاری سیاسیو دروستکردنی پارتی سیاسی:

کاری سیاسیو پارتایەتی لەسوید ئازادە، هەمووکەس بۆی هەیە خۆی ناونوس بکات لەهەر پارتێکی سیاسی خۆی پێی باشە، بەپێی قانون پارت کۆمەڵەیەکی خۆبەخشە هەرکۆمەڵەیەك هەرچەند ژمارەشی کەم بێ دەتوانێ پارتی سیاسی دابمەزرێنێ، بەپێی قانونیش هەموو پارتێك دەتوانێ ئارمی پارتەکەی

مەكتەبی بیروهۆشیاری

تۆماربكاتو بەشداری لەپرۆسەی هەڵبژاردندابكاتو پاڵێوراوان بۆ پرۆسەكە دیاری بكات. بۆبەشداریش لەوپرۆسەیە پێویستە داوایەك بداتە كۆمیسیۆنی باڵای هەڵبژاردنەكانو لیستی ناوی لایەنگران هاوپێچی داواكاریەكە بكاتو مەرجە لانی كەمی لایەنگرانی ئەوپارتە (١٥٠٠) كەس بن كەناویان لەلیستەكەدا دەنوسرێو لەلایەن لایەنگرەكانەوە واژۆ دەكرێ. بۆ بەشداری هەڵبژاردنی شارەوانیەكان ئەنجوومەنی پارێزگا (١٠٠) كەس، بۆ شارەوانیەكانی خوارتر ٥٠ كەس. هەر پارتێك لەدوو خولی لەسەریەكی هەڵبژاردنەكان بەشداری نەكات بەهەڵوەشاوە دادەنرێ ئێستا لەسوید زیاتر لە (٢٠٠) پارتی سیاسی هەیە.

پارتە گرنگەكان:

١- پارتی كرێكاران، سۆسیال دیموكرات

Socialdemokraterna Arbetar Partiet.

٢- پارتی یەكگرتووی مۆدیرات

Moderaterna SamlingsPartiet.

پارتێكی ڕاستڕەوەو پارێزگارە، بیری لیبڕاڵی هەیە، بۆ ئابوری بازاڕو بازاڕی ئازادو دەستتێوەرنەدانی حكومەت لەبازاڕو بازرگانیو باجی كەمتر لەدروشمەكانی ئەو پارتەنو گرنگی دەدەن بەئاسایشو بەتایبەتی كردن (خصخصە).

مەكتەبی بیروهۆشیاری

٣- پارتی لیبرالی گەل

FolkPartiet Liberalerna.

پارتی گەل پارتی لیبرالی سویدە. ئەم پارتە شانازی بەمێژووی خەباتی لیبرالیزمەوە دەكات، دژی كۆمۆنیزم. ئەم پارتە لایەنگیری كەم بوو تاكو ساڵی ٢٠٠٢ كە هەڵكشانێكی ناكاویان بەخۆوە بینیو ١٣,٣٪ ی دەنگدەرانیان بەدەست هێنا، ئێستا ئەم پارتە زیاتر بەرەو پارێزگاری چووە، زیاتر گرنگی بەڕێكخستنی خوێندنگاكانو كێشەی بیانیان دەدا. ئێستا ٧,٥٪ دەنگی خەڵكیان لەگەڵدایە.

٤- پارتی دیموكرات مەسیحی:

Krisdemokraterna

دیموكرات مەسیحی پارتێكی پارێزگاریی كۆمەڵایەتیەو ئابووری لیبڕالو لایەنگیری كەم دەرامەتان لەدروشمەكانی ئەم پارتەنو زۆر لایەنگیری خێزانەو، دژی مارەبڕینی هاوڕەگەزەكانەو گرنگی بە ئەخلاقیاتی ئاینی دەدات. لەساڵی ١٩٨٨ سەركەوتنی بەدەستهێناو دواتر بەهۆی دەست لەكاركێشانەوەی (ئالف سڤێنسون) لەڕێبەری پارتەكە كەكەسێكی خۆشەویست بوو لەلای خەڵك ساڵی ٢٠٠٤ ئاستی لایەنگرانی پارتەكە دایە كەم بوو نەوەو ساڵی ٢٠٠٦، ٦,٦٪ ی دەنگەكانیان بەدەست هێنا.

مەكتەبی بیروهۆشیاری

٥ـ پارتی چەپ
V?nsterpartiet

ئەم پارتە سەرەتا كۆمۆنیست بوو، لە سالانی چلو پەنجاكاندا پارتێكی گەورە بوو، بەلام لەگەلّ گۆڕانكارییەكانی كە بەسەر بزوتنەوەی چەپو سۆسیالیستی دا هاتوون لەدونیاداو بەتایبەت لەیەكێتی سۆڤیێتی پێشوو، ئەویش گۆڕانی بەسەر خۆیداهێناوەو هەولّی داوە لەبیروبۆچوونە تۆتالیتاریستەكانی پێشوو خۆی قوتاربكات، ئابووری بەپلانو كێشەی ژینگەو خۆشگوزەرانی، لەدروشمو بەرنامەكانی ئەم پارتەنو لەدواین هەلّبژاردندا سالّی ٢٠٠٦، ٧,٥٪ ی دەنگەكانیان بەدەست هێنا.

٦ـ پارتی سەنتەر Centerpartiet

ئەم پارتە میراتگری یەكێتی جوتیارانە كە پشتگیری لەچینی جوتیاران دەكرد، لەحەفتاكاندا پارتێكی بەهێز بوو، توانیان بگەنە دەسەلات، بەلام ئێستا لایەنگرانی ئەم پارتە بەرەو كەمبوونەوە چوون، دروشمو بەرنامەی ئەم پارتە، بەناوەندێتی كردنی دەستەلات، گرنگی دان بەهەرێمەكان، كشتو كالّو، گەڕانەوە بۆ خەلّكو پاراستنی ژینگەن. لەدواین هەلّبژاردنی سالّی ٢٠٠٦ دا، ٧,٩٪ دەنگەكانیان بەدەست هێنا.

مەكتەبی بیروهۆشیاری

٧ـ پارتی ژینگە، سەوزەكان Milj?partiet, de Gr?na

سالّی ١٩٩٤ توانی بگاتە پەرلەمانو ئەم پارتە ٥٪ ی دەنگدەران پشتگیری دەكەن، خەباتی ئەم پارتە لەسەر پاراستنی ژینگەو پەروەردەكردنی كۆمەلگا، لەسەر بنچینەی پاراستنی ژینگەو ژیوار چڕبۆتەوە. جگەلەم پارتانە كە كورسیان بەدەستهێناوە لەپەرلەماندا چەند پارتێكی تریش چالاكن لەسوید كە لەوانە:

١ـ داهێنانی فێمینیستی Feministiskt initiative گودرون شیمان رێبەرایەتی دەكات كەپێشتر سەرۆكی پارتی چەپ بوو.

٢ـ لیستی یوونی Junilistan ئەم پارتە پێش هەلّبژاردنی پەرلەمانی ئەوروپای سالّی ٢٠٠٤ دامەزراو دژی یەكێتی ئەورووپایە.

٣ـ پارتی دەرمان Sjukv?rds partiet ، گرنگی بەتەندروستی دەدات.

٤ـ پارتی خانەنشینان Pension?r partiet گرنگی بەخانەنشینانو پیران بەگشتی دەدات.

٥ـ دیموكراتەكانی سوید Sverige demokraterna ئەم پارتە دژی یەكێتی ئەورووپاو هاتنی كۆچبەرانە.

وەك نموونە خشتەی دوو خولی هەلّبژاردن لێرەدا دەخەینە بەرچاو كەهی سالّەكانی ٢٠٠٢ و ٢٠٠٦ ن[٣].

مەکتەبی بیروهۆشیاری

خشتەی ئاکامی هەڵبژاردنەکانی پەرلەمان ساڵی ٢٠٠٢

پارتەکان	ڕێژەی سەدی	ژمارەی کورسی
پارتی سۆسیال دیموکرات	٣٩,٨٪	١٤٤
مۆدیراتەکان	١٥,٢٪	٥٥
پارتی گەل	١٣,٣٪	٤٨
دیموکرات مەسیحی	٩,١٪	٣٣
پارتی چەپ	٨,٣٪	٣٠
پارتی سەنتەر	٦,١٪	٢٢
پارتی ژینگە	٦,٤٪	١٧
پارتەکانی تر	٢,٨٪	
کۆی گشتی		٣٤٩

ژمارەی بەشداربووان لەهەڵبژاردنەکاندا ٨٠,١٪ بووە.

مەکتەبی بیروهۆشیاری

خشتەی ئاکامی دەنگەکان لەهەڵبژاردنی پەرلەمان ساڵی ٢٠٠٦.

پارتەکان	ڕێژەی سەدی	ژمارەی کورسی
پارتی سۆسیال دیموکرات	٣٥,٢٪	١٣٠
مۆدیراتەکان	٢٦,١٥٪	٩٧
پارتی گەل	٧,٥٪	٢٨
دیموکرات مەسیحی	٦,٦٪	٢٤
پارتی چەپ	٧,٥٪	٢٢
پارتی سەنتەر	٧,٩٪	٢٩
پارتی ژینگە	٥,٢٪	١٩
کۆی گشتی	-	٣٤٩
ژمارەی بەشداربووان	٨٢,٥٪	-

دیارە پارتەکان بەپێی لێك نزیکیان لەڕووی بەرنامەو ئەو دروشمانەی هەڵی دەگرن، هاوپەیمانێتی دروست دەکەن، مۆدێراتەکان لەدوایین هەڵبژاردنەکاندا هەرچەند لەدوای سۆسیال دیموکراتەکانەوە دێن لەڕیزبەندی دەنگەکاندا، بەڵام بەهۆی

مەکتەبی بیروهۆشیاری

هاوپەیمانیان لەگەڵ پارتەکانی: پارتی گەل، دیموکراتی مەسیحی، پارتی سەنتەر، هاوپەیمانێتیان کردوو بوون بەزۆربە، واتە بوون بەدووبەرەی برژواو بەرەی چەپ، کە برژواکان ١٧٨ کورسیو بەرەی چەپ ١٧١ کورسیان دەستکەوت،(٢) ئێستا بەرەی بورژوا دەسەڵاتیان لەدەستدایە تاکو هەڵبژاردنی داهاتوو کەلەساڵی ٢٠١٠ دا ئەنجام دەدرێ.

مێژووی سەرکردایەتی پارتەکە(*):

١. سەرکردایەتی بەکۆمەڵ ١٨٨٩ ـ ١٨٩٦
٢. کلاس تولین (claes Tholin) ١٨٩٦ ـ ١٩٠٧
٣. یالمار برانتینگ (Hjalmar Branting) ١٩٠٧ ـ ١٩٢٥
٤. پێر ئەلبین هانسۆن (Per Albin Hansson) ١٩٢٥ـ ١٩٤٦
٥. تاگێ ئێرلاندەر (Tage Erlander) ١٩٤٦ ـ ١٩٦٩
٦. ئۆلف پالمێ (Olof Palme) ١٩٦٩ ـ ١٩٨٦
٧. ئینگفار کارلسۆن (Ingvar Carlsson) ١٩٨٦ ـ ١٩٩٦
٨. یۆران پێرشۆن (G?ran Persson) ١٩٩٦ ـ ٢٠٠٧
٩. مۆنا سالین (Mona Shahlin) ٢٠٠٧ ـ

ئۆرگانەکانی پارتی سۆسیال دیموکرات:

*wikipedia.org/wiki/Swedish_social_democratic_party

مەکتەبی بیروهۆشیاری

ئێستا ١٢٢ هەزار ئەندامیان هەیەو گەورەترین پارتی سویدەو زیاتر ٤٠٪ خەڵك پشتیوانی لێدەكا، ئەم پارتە وەك باسمان كرد، بەردەوام لەدەسەڵات دابوو چەند ماوەیەكی كەم نەبێ دوایین دۆڕان ساڵی ٢٠٠٦ بوو كە ئاستی دەنگەكانی لەچاو هەڵبژاردنی ساڵی ٢٠٠٢ دا لە ٣٩,٨٪ لەساڵی ٢٠٠٦ دا بۆ ٣٥,٢٪ دابەزی كە بەمەش ١٤ كورسیان لەپەرلەمان لەدەست دا، هۆیەكانی ئەم دابەزینەو بەرنامەی داهاتوویان دواتر باس دەكەین.

ئۆرگانەکان:

١ـ کۆنگرە: گەورەترین دەستەڵاتی پارتەکەیەو سەرجەم ئەندامانی سەرکردایەتیو کارگێڕ (م.س) دەگۆڕێ، بەچوار ساڵ جارێك دەبەسترێ، ساڵێك پێش هەڵبژاردنی گشتی بۆ پەرلەمان لەکاتی ئاسایی داو دوو ساڵ جارێك لەکاتی نائاسایی دا. (٣٥٠) کەس بەشداری کۆنگرە دەکەن کە نوێنەری سەرجەم ئۆرگانەکانن. ٣ کۆنگرە جارێك بەرنامەی پارتەکە هەموار دەکرێ. کۆنگرە بەسیاسەتی پارتەکەدا دەچێتەوەو، هەڵسەنگاندنی هەمەلایەنەی بۆدەکات، هەلو مەرجی کاری سیاسی، داخوازیەکانو ئامانجەکانی پارتەکەو پێشنیارەکانو داهاتووی پارت، دەخرێتە ژێر لێکۆڵینەوەو لەسەر ڕاوەستانو دواتر بڕیاری کۆتایی یان لێدەدرێ.

ساڵی ٢٠٠٥ دوایین کۆنگرە لەشاری مالمێ بەستراو بڕیارە ساڵی ٢٠٠٩ کۆنگرەی داهاتوو لەستۆکهۆڵم ببەسترێ.

کارگێڕ: کە مەکتەب سیاسی ئێمەیە ٧ ئەندامی سەرەکیان هەیەو ٧ ئەندامی یەدەگو لەنێویاندا سەرۆکێك و سکرتێرێك هەیە کە بەهەڵبژاردن دادەنرێن، بەرپرسن لەهەموو کارو چالاکیەکانی پارتەکە.

کۆمیتەی سەرکردایەتی:

ژمارەیان ٣٣ ئەندامە بە ٧ ئەندامی (کارگێر) یشەوە، لەگەڵ ١٥ ئەندامی یەدەگ کە لەکۆنگرەدا بەپێی ریزبەندی دەنگەکان هەڵدەبژێرێن.

(نوێنەری هەموو ناوچەکانیان تێدایە). بەرزترین دەسەڵاتی پارتە تاکۆنگرە. بەرپرسە لەبەڕێوەبردنی کارەکانی پارتو گونجاندنی لەگەڵ پرۆگرامو بڕیارەکانی پارتەکە.

ئەنجومەنی راوێژکاری:

ژمارەیان ١٢٠ ئەندامە، لەهەموو ناوچەکانی تێدایە خاوەن پسپۆڕی جیاجیاو زۆریان لەکۆنە ئەندامەکانی سەرکردایەتین. لەبواری جیاجیاداو بۆ مەسەلەی جۆراوجۆر راوێژیان پێدەکرێ.

مەکتەبی بیروهۆشیاری

لەسەر بڕیاری سەرکردایەتی بەلانی کەم ساڵی جارێك کۆبوونەوە دەکەن، بۆ تاوتوێکردنی ئەو بابەتانەی بۆیان دەنێررێ لەلایەن پارتەکەوە.

مەڵبەند: (Distrikt): ئەم پارتە ٢٦ مەڵبەندی هەیە لەئاستی پارێزگاکان یان هەرێمە گەورەکان دایەو گەورەترین سەنتەری پارتە لەهەرێمەکاندا.

کارەکانی مەڵبەند:

١- نوێنەرایەتی پارت لەهەرێمەکەدا.

٢ـ چاودێری ڕێـژەی پارتەکە لەنێو جەماوەردا، هۆکارەکانی هەڵکشانو داکشانی ڕێژەکەو هەوڵدان بۆ بەرزکردنەوەی ڕێژەکە بەلەبەرچاوگرتنی لایەنی جۆری (نوعی).

٣- ئامادەکاریو کارکردن بۆ پرۆسەی هەڵبژاردن.

٤ـ ئامادەکردنی نوێنەرانو هەڵبژاردنو دیاریکردنیان بۆ پەرلەمان کە ژمارەیان بەپێی ڕێژەی دانیشتوانی هەرێمەکەیان دەبێ.

٥- پەیوەندیکردن لەگەڵ ڕێکخراوە پیشەییو مەدەنیەکان.

٦- پەیوەندیکردنو کاری ڕێکخستنی کاروباری شارەوانیەکان.

٧- پەیوەندیکردن لەگەڵ گەنجان.

٨- پەیوەندیکردنو کار بۆ منداڵان (باخچەی ساوایان)

مەکتەبی بیروهۆشیاری

مەکتەبی بیروهۆشیاری

٩- پەیوەندیکردن لەگەڵ ژنان.

١٠- پەیوەندیکردنو کار لەبواری تەندروستی.

١١- کاروباری هاتوچۆ.

١٢- پەیوەندی کردنو کارکردن لەگەڵ نوێنەران لە پەرلەمان.

١٣- کۆنفرانسی جۆراو جۆر.

١٤- هەڵبژاردنی نوێنەر بۆ پارێزگاکان.

ژمارەی ئەندامانو کارگێڕانو کۆمیتەو کەرتەکان بەپێی کەمو زۆری ڕێکخستنەکانی هەرێمەکەیە. گەورەترین مەڵبەند لەم وولاتەدا مەڵبەندی سکۆنەیە کە ١٣ هەزار ئەندامیان هەیە.

مەڵبەند Distrikt ی سکۆنە کە ٣٣ کۆمیتە Arbetar Kommun ەو کە سەرجەم ١٥٠ Foreningar کە کەرتی ئێمە دەکات، هەیانە.

ئەو مەڵبەندە Distrikt ٢٢ کارگێڕکاری تێدا کار دەکات.

ژنێك لێپرسراوی مەڵبەندەکەیە بەناوی هێلین Helene.

سەرۆکی سەندیکای کرێکارانی هەرێمەکەش یەکێك دەبێ لەکارگێڕەکان وەك چۆن سەرۆکی LO سەندیکای کرێکارانی سوید یەکێکە لە ٧ حەوت کارگێڕەکەی سەرکردایەتی واتە (م. س) ی ئێمە.

مەکتەبی بیروهۆشیاری

مەڵبەندێك پێك دێ لەبەشەکانی: ئیدارە، دارایی، سەندیکا، ڕێکخستن، پەیوەندییەکان هەموو ئەو بەشانە لیژنەنو سەرۆکی لیژنەکان کارگێڕێکە.

یەکێك لەکارگێڕەکان جێگری ل. مەڵبەندەکەیەو هەمووشیان بەهەڵبژاردن لەناو مەڵبەند دیاری دەکرێن.

هەڵبژاردن بۆکەرتو کۆمیتەکانو ناو مەڵبەند هەموو ساڵێ ئەنجام دەدرێ. بەڵام بۆ لێپرسراوی مەڵبەندەکە دووساڵ جارێك ئەنجام دەدرێ چوار کۆنفرانس دەبەستن لەنێوان دوو کۆنگرەی پارتدا لەم کۆنفرانسانەدا ئەم ئەرکانە ڕادەپەڕێنن:

١- هەڵبژاردنی ناو مەڵبەندو دابەشکردنی کارەکان.

٢- وەرگرتنی پێشنیاری ڕێکخستنەکان.

٣- ئامادەکردنی لیستی نوێنەرانیان بۆ کۆنگرەی گشتی پارت.

٤- ئامادەکردنی لیستی نوێنەرانی هەرێمەکەیان بۆ پەرلەمان.

بۆ نموونە ئەم هەرێمە مەبەست مەڵبەندی سکۆنەیە ٤٥ کورسیان لەپەرلەمان هەیە لەوانە ١٠ کورسی بۆشاری مالێ یە، کە سەرجەم ٤ هەزار ئەندامیان لەوشارەدا هەیە لەسەرجەم سنوری مەڵبەند ١٤ کەس موچەی پارتەکە وەردەگرنو لەوانە ٥ کارمەند لەنێو بارەگای مەڵبەند کاردەکات سەرجەم کارگێڕو کادیرانی تر کارمەندی دەوڵەتنو لەکاتی دوای دەوامی فەرمیدا کاری ڕێکخستن دەکەن. مەڵبەند (٣٥٠) نوێنەری هەیە بۆ کۆنگرە.

مه كتەبى بيروهۆشيارى

کۆمیتە: Arbetar kommun

١ـ کۆمیتە ئۆرگانی سەرەکی پارتەو سەرۆکایەتی شارەوانیەکان دەکات.

٢ـ ٢٩٠ کۆمیتەیان هەیە.

٣ـ لێپرسراون لەبڵاوکردنەوەی دروشم‌و، راو بۆچوونی پارتەکەو پەیوەندی بەردەوام لەگەڵ تاکەکانی کۆمەڵ (دەنگدەران) و، هەڵبژاردنی ڕێکخستنەکان‌و، گرنگی دان بەگەشەی سیاسی‌و ڕێکخراوەیی‌و هەڵبژاردنی نوێنەران‌و بەرپرسن لەسەندیکاو کارو چالاکی ڕێکخراوەکان‌و یارمەتیان ئەدەن لەرێگەی شارەوانیەکانەوە.

کەرتەکان: F? reningar

١ـ بنچینەی پێکهاتنی پارتەکەیە.

٢ـ ژمارەیان (٢٢٩٢) کەرتە.

٣ـ لەسەر ئاستی گەڕەك‌و کارگەو شوێنە گشتیەکان دروست دەبێ.

٤ـ ئەرکەکانیان بریتیە لەجوانکردنی پارتەکە لەنێو خەڵکدا، کارکردن لەنێو خەڵکدا بۆ، بەدەستهێنانی پشتیوانی بۆ پارتەکە، رونکردنەوەی کارو چالاکی، خزمەتگوزاریەکان‌و بەرنامەی پارتەکە، بەرپرسن لەزیادکردنی ژمارەی ئەندامان‌و بەرزکردنەوەی هۆشیاریان.

مه كتەبى بيروهۆشيارى

هەیکەلی پارتەکە

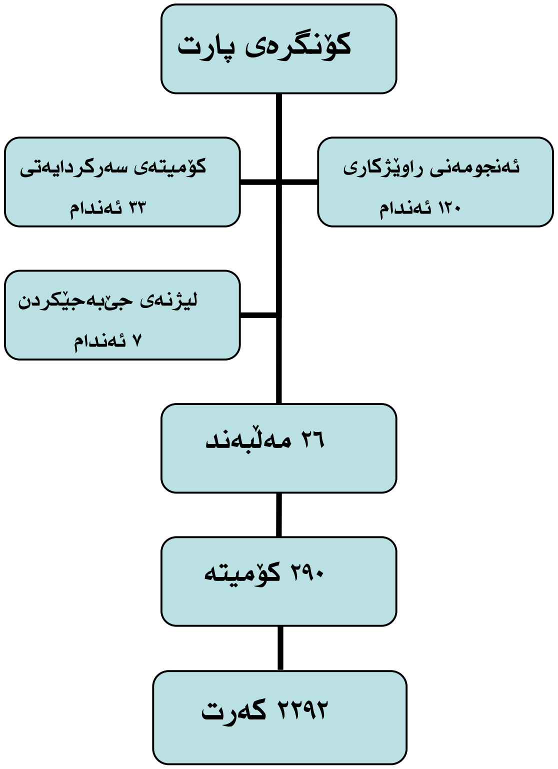

مه کتەبی بیر و هۆشیاری

بارەگای سەرکردایەتی پارت:

ئەم بارەگایە پێکهاتووە لەچوار بەش کەئەمانەن:

١ـ بەشی رێکخستن، کەبەرپرسە لەبەهێزکردنی پارتەکە وەکو بزوتنەوەیەکی جەماوەری.

٢ـ بەشی راگەیاندن، بەرپرسە لەدابینکردنی ستراتیژی کاری هەڵبژاردنو میدیا.

٣ـ بەشی پەیوەندیەکانی دەرەوە، دامەزراوەیەکە چالاکیە نێودەوڵەتیەکانی پارتەکە بەڕێوە دەبات.

٤ـ بەشی بەڕێوەبردن، دامەزراوەیەکە بۆ کاروباری بەڕێوەبردنو خزمەتی بارەگای سەرکردایەتیو مەڵبەندەکان.

لەم بارەگایەدا ٣٩ کەس کاردەکاتو لەستۆکهۆڵمی پایتەختدایە.

رێکخراوە پیشەییو جەماوەرییەکان:

ئەم پارتە لەچوار رێکخراوی بنچینەیی پێکهاتووە کە جەماوەرێکی زۆریان لەدەور کۆبۆتەوە:

١ـ رێکخراوی گەنجان (ssu).

٢ـ رێکخراوی ژنان (s- kvinno).

٣ـ رێکخراوی برایانی مەسیحی. (sksf)

٤ـ رێکخراوی خوێندکاران. (student f?r bundet)

ئەم رێکخراوانە راستەوخۆ سەربەلیژنەی کارگێڕن (م. س).

مه کتەبی بیر و هۆشیاری

سەرۆکی پارت:

سەرۆك بەهەڵبژاردنی گشتی پارتو بەهێنانی زۆرترین دەنگ، لەلایەن سەرجەم ئەندامانەوە لەپرۆسەیەکی دوورو درێژدا هەڵدەبژێررێ. سەرکردایەتی بە (کارگێر) یشەوە، کۆدەبێتەوە داوا لەخەڵکی پسپۆڕدەکەنو بانگی دەکەن بۆ کۆبوونەوە.

سەرەتا، ئەم پسپۆڕانە لەلایەن ئەنجومەنی ڕاوێژکاریەوە بانگ دەکرێنو پرسو ڕایان پێ دەکرێ، ئینجا لەوکەسانە ژمارەیەك دەستنیشان دەکرێ کە لەدوایین هەڵبژاردندا "٩" کەس دەستنیشان کرابوون، کارگێڕ گفتوگۆیان لەگەڵ دەکاتو کاری وەرگرتنی پێشنیارو لێکۆڵینەوە لەپێشنیارەکانو بینینی خەڵکی جیاجیاو ڕای جیاواز لەنێو پارتدا دەگرنە ئەستۆ، بەردەوامیش نامەو ئیمێڵیان لەخەڵکەوە بۆ دێتو، بەهەزاران لەو نامەو ئیمێلانە دەگەن لەلایەن ئەندامانەوە یان ئۆرگانەکانی پارتەوە تەنانەت لەکەسانی دەرەوەی پارتەکەش. میدیا رۆڵێکی زۆر دەبینێ لەناساندنی کاندیدەکان. دوای گەیشتنی نامەو ئیمێڵو راسپاردە لەسەرجەم مەڵبەندو کۆمیتەکانو کەسانی تر، ئەو (٩) کەسە دەنگەکان لێك جیادەکەنەوە ئەو کاندیدانە دیاری دەکەن کە دەنگێکی زۆریان هێناوە، ئێنجا جارێکی تر ئەو کاندیدانە لەلایەن سەرکردایەتیەوە دەنێردرێنەوە بۆ ئۆرگانەکانی خوارەوە (کەرت، کۆمیتە، مەڵبەند) دووبارە ڕای خۆیانی لەسەر دەدەنەوە،

ئەم پرۆسەیە زیاتر لەدووجار دووبارە دەکرێتەوە تاکو ژمارەیەکی کەم دەمێنێتەوە، هەموو ئەو پرۆسەیەش لەژێر چاودێری سەرکردایەتیو (م. س) دا بەڕێوە دەچێ. ساڵی ٢٠٠٥ بۆ هەڵبژاردنی سەرۆك، (٥) کەس مابوونەوە، دوای ئەوەی لیژنەکە گفتو گۆیەکی زۆری کرد لەگەڵ یەك یەکی کاندیدەکانو باسکردنی خاڵە لاوازو بەهێزەکانیان، بۆ ڕازیکردنی ئەوانەی گونجاو نەبوون، بۆ پاشەکشە ئینجا لەو (٥) کەسە چواریان پاشەکشەیان، کرد بۆ (مونا سالین) کەئێستا سەرۆکی پارتە.

زۆربەی مەڵبەندەکان ئەویان دەستنیشان کردبوو، بۆیە لە کۆنگرەیەکی نائاسایی دا ئەویان هەڵبژارد کە دەنگێکی زۆری هێنا. لەدوای ١١٨ ساڵ یەکەم جارە ژنێك دەبێ بەسەرۆکی پارتی سۆسیال دیموکراتی سویدو ئەم ژنە ئەزمونێکی چاکی هەیە لەلیپرسراوێتی جۆراو جۆردا. ئێستا ئەندامی پەرلەمانەو پێشتر وەزیربووە. بۆ خۆکاندیدکردن هیچ مەرجێك نیە بۆهیچ پۆستێکی پارتەکە، بەڵکو تەنها ئەندام بێو ئابونەی دابێو پەیوەندی بەئۆرگانەکانی ڕێکخستنەوە نەپچرابێو وازی نەهێنابێ. تەنها زیرەکیو چالاکی بواری سیاسیو خزمەتکردن دەیگەیەنێتە ئەو پۆستەی کەخۆی بۆ هەڵدەبژێرێ، بە سەرۆکایەتی پارتەکەشەوە.

ئەرك و دەسەڵاتەکانی سەرۆك:

سەرۆك زیاتر پۆستێکی سونبولی (ڕەمزیە)، زۆربەی کارەکانی پارتەکە سکرتێری پارت بەڕێوەی دەبا، بەڵام سەرۆك سەرپەرشتی ئەم کارانە دەکات:

١. سەرپەرشتی پارتەکە لەپەرلەماندا.

٢. سەرپەرشتی پارتەکە لەحکومەتدا.

٣. سەرۆکایەتی کۆبونەوەی کارگێڕو کۆمیتەی سەرکردایەتی.

کاندیدی پارتەکەیە بۆ سەرۆکی وەزیران یان سەرۆکی وەزیرانە ئەگەر لەدەسەڵات دابن.

سکرتێر:

بەهەڵبژاردن دیاریدەکرێ.

لێپرسراوی بارەگای سەرەکیانە لەستۆکهۆڵمو بەرپرسە لەسەرجەم ڕێکخستنەکان. هەرکارێکی پارتەکە بۆ جێبەجێکردن، لەکۆبونەوەی (کارگێر) کەبڕیاری لێدرا بەسکرتێر دەسپێررێ. ئێستا ئەویش ژنێکە لەوپۆستەداو ناوی (ماریتا ئۆلف سگوگ) ە.

مەکتەبی بیر و هۆشیاری

پرۆسەی هەڵبژاردن:

میکانیزمی هەڵبژاردنو بەستنی کۆنگرە،

بۆمەبەستی بەستنی کۆنگرە کە هەر چوار ساڵ جارێکەو ٣٥٠ ئەندام بەشداری تێدا دەکات و بەرزترین دەستەڵاتی بڕیاردانی پارتەکەیە، ئەم ئەرکانە ڕادەپەڕێنێ:

کۆنگرە، بەسیاسەتی ڕابردووی پارت دا دەچێتەوەو بڕیار لەسەر سیاسەتی نوێ دەداتو پێشنیاری نوێو کاری ساڵانەی داهاتوو تاوتوێ دەکات و، داراییو مەسەلەی هەڵبژاردنو سەرکردایەتی نوێ بڕیاری لێ دەدرێ. بۆئەو مەبەستەش کۆنگرەیان زۆر بەجدی وەرگرتووەو کارێکی زۆر ووردو چڕی لەپێشدا بۆدەکەنو حسابی هەموو ووردەکاریەکان دەکەن بۆ ئەم کارەش کۆمیتەیەك دەستنیشان دەکرێ بۆ سەرپەرشتیکردنو بەڕێوەبردنی کۆنگرە. کۆنگرەی ساڵی ٢٠٠٥ لەشاری مالمو بەسترا کە بەم شێوەیە بوو:

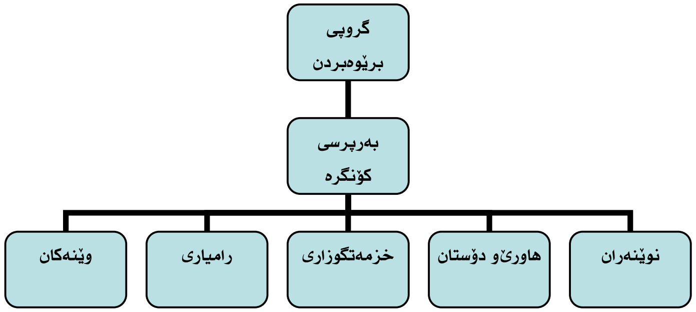

مەکتەبی بیر و هۆشیاری

أ- گروپی بەڕێوەبردن:

ئەم گروپە بڕیاردەری گشتیەو بەرپرسە لەهەموو بڕیارەکانو کاری ڕێکخستنی کۆنگرە.

ب - بەرپرسی کۆنگرە: لێپرسراوی سەرەکی کۆنگرەیەو ئەم ئەركو دەسەڵاتانەی هەیە:

١- بەرپرسی سەرەکی کۆنگرەیە.

٢- پرۆژەکانی کۆنگرە بەڕێوەدەبات.

٣- بەرپرسی بەشی دارایی کۆنگرەیە.

٤- بەرپرسی پەیوەندیکردنە بەڕێکخستنەکان.

جـ - وێنەیەك لەکۆنگرە:

١- ماڵپەڕ.

٢- ڕۆژنامەی کۆنگرە.

٣- ڕێوڕەسمی کردنەوەو کۆتایی پێهێنانی کۆنگرە.

٤- باج.

٥- کتێبو ناميلكەی تایبەت بەکۆنگرە. (کەناوو نیشانی سەرجەم بەشداربووانی بەوێنەوە تیادا چاپ دەکرێت)

د - رامیاری.

١- دەستەی نوسەران.

٢- سەرۆکایەتی.

مەکتەبی بیروهۆشیاری

٣ـ گفتوگۆ لەماڵپەڕ.

٤ـ پرۆتۆ کۆلات.

٥ـ گروپی وەرگێڕان.

٦ـ پێشنیار.

٧ـ محازەرە بۆ زیاتر شارەزابوون.

٨ـ پەیڕەوو پرۆگرام.

هـ ـ خزمەتگوزاری:

١ـ تەکنیك. (بۆنموونە ١٢٠ کۆمپیوتەری گرێدراو بەئینتەرنێت لەکۆنگرەی ٢٠٠٥ بەکارهێنرا)

٢ـ خزمەتگوزاری خواردنو خواردنەوە.

٣ـ چاپەمەنی.

٤ـ کارمەند.

٥ـ گواستنەوەی کەلو پەل.

وـ نوێنەران:

١ـ ئاهەنگ.

٢ـ کلتوور.

٣ـ دابینکردنی جێگا.

٤ـ خزمەتی بەشداربووان.

مەکتەبی بیروهۆشیاری

٥ـ نوسینگەی کۆنگرە.

٦ـ دابینکردنی ئاسایش.

٧ـ هەڵسەنگاندن.

ی ـ هاوڕێو دۆستو لایەنگران:

١ـ گوێگران.

٢ـ پێشەنگا.

٣ـ کۆمیتەکان.

٤ـ نوسینگەی کۆنگرە.

٥ـ میوانی بیانی.

٦ـ ڕێکخراوە پیشەییو سەندیکاکان.

٧ـ دەستەی ڕاوێژکاریو کۆمیتەی سەرکردایەتی.

٨ـ سیمینار.

شێوازی کارکردن

گفتوگۆ لەماڵپەڕ دەکرێ، لەبەردەم کۆنگرەدا، گروپی وەرگێڕانو ئامادەکردنی بابەتەکان بەشداردەبن، دواتر ئەو بابەتانە دەخرێنە بەردەم کۆنگرە.

ئامادەکاریەکان بۆ کۆنگرە:

٦ مانگ پێش بەستنی کۆنگرە، داوا لەسەرجەم ڕێکخستنەکان (کەرت، کۆمیتە، مەڵبەند) دەکرێ پێشنیارەکانیان دەربارەی

مەکتەبی بیروهۆشیاری

کۆنگرە بنێرن بۆ سەرکردایەتی. هەموو ئەندامان یان ئۆرگانەکان بۆیان هەیە پێشنیاری خۆیان بنێرن.

کۆمیتەکان پێشنیارەکان لەرێکخستنەکان وەردەگرنو دوای تاوتوێکردنی لەکۆبوونەوەی فراوان دا، بەرزیان دەکەنەوە بۆ کۆمیتەی سەرکردایەتی.

کۆمیتەی سەرکردایەتی، ڕاو بۆچوونی خۆی لەسەر پێشنیارەکان دەداتو هەڵیان دەسەنگێنێ، دواتر پێشنیارەکانی خۆشی بۆ مەڵبەندو کۆمیتەکان دەنێرێتەوە، شەش هەفتە پێش بەستنی کۆنگرە. لەکۆنگرەی ساڵی ٢٠٠٥ دا بڕی ١٠٩٣ پێشنیار بەرزکرابۆوە بۆ کۆنگرە.

هەموو ئەو پێشنیارانە لەلایەن کۆمیتەی بەڕێوەبردنی کۆنگرەوە چاپ دەکرێنو وێنەیەکیشیان لێ هەڵدەگیرێ بۆ ئەرشیفی پارت.

هەڵبژاردنی نوێنەران بۆ کۆنگرە:

١- مەڵبەندەکان بەرپرسن لە هەڵبژاردنی نوێنەر بۆ کۆنگرە.

٢- هەڵبژاردنی نوێنەر بۆ کۆنگرە دەبێ ٦ مانگ پێش کۆنگرە دەست پێبکاتو ٤ مانگ پێش کۆنگرە تەواوبێت.

٣- پرۆسەی هەڵبژاردن لانی کەم ٢ ڕۆژ دەخایەنێ.

مەکتەبی بیروهۆشیاری

میکانیزمی هەڵبژاردن:

١- دەکرێت هەڵبژاردنەکە لەڕێگای پۆستەوەبێ یان کۆبوونەوەو ڕاستەوخۆو نهێنی.

٢ـ هەر ئەندامێك ئابوونەی دابێ مافی دەنگدانی هەیە بۆ هەڵبژاردن ، نوێنەرو دەنگدانەکە هەر لەوکۆمیتەیە دەبێ کە ئەندامە تیایدا.هەموو ئەندامێك مافی سکاڵای هەیە لەسەر پرۆسەکە. زۆر لەکۆمیتەو مەڵبەندەکان پرۆڤەی هەڵبژاردن دەکەن پێش بەڕێوەچوونی پرۆسەکەو بڕیاردان لەبارەیەوە.

کاندیدی تاك یان لیست :

١- هەموو دەنگدەرێك دەتوانێ لەلیستی نوێنەرەکانی پارتدا ئەو نوێنەرە دیاری بکات کەخۆی دەیەوێ.

٢- کاندیدکردن، لەدەرەوەی لیستیش هەیەو دەنگدەران ئازادن هەڵمەتی پروپاگەندەی هەڵبژاردن بۆخۆیان بکەن ئەگەر کاندیدێکی سەربەخۆ ٥٪ ی دەنگەکانی ناوچەکەی خۆی هێنا دەخرێتە لیستەوەو لەڕیزی پێشەوە دادەنرێ بەپێی ریز بەندی دەنگدانەکە.

٣- لەهەڵبژاردنی ئەندام پەرلەمانی ئەوروپادا لیستی سۆسیال دیموکراتەکان گۆڕدرا بەهۆی کامپی هەڵبژاردنی تاکەکانەوە.

مەکتەبی بیروهۆشیاری

هەڵبژاردنی نوینەرە سیاسیەکان:

١ـ کۆمیتەکان بەرپرسن لەهەڵبژاردنی نوێنەری سیاسی ناوچەکانو سەرجەم ڕێکخستنەکان.

٢ـ کۆمیتەکان بڕیار دەدەن لەسەر لیستی پارت بۆ شارەوانیەکانو پارێزگاکان.

٣ـ لەسنووری مەڵبەندەکان، مەڵبەند بڕیار دەدا لەسەر لیستی کاندیدەکانی پارت بۆ پەرلەمان.

٤ـ بۆ هەڵبژاردنی پەرلەمانی ئەوروپا، ئەنجوومەنی ڕاوێژکاری بڕیار دەدات لەسەر لیستی نوێنەران.

پرۆسەی ڕاوێژکردن:

١ـ ئەندامانی پارت گروپی سەرەکین بۆ ڕاوێژکردن.

٢ـ راوێژکردن لەگەڵ چینو توێژەکانی، (مامۆستایان، دایکو باوکان، خوێندکاران، فەرمانبەرانی خوێندنگاکان).

٣ـ خاوەن منداڵان تایبەت ئەوانەی دانیشتووی شارە گەورەکانن.

٤ـ ژنانی خانەنشین گەنجەکانیان.

٥ـ پیاوانی پیشەکار ئەوانەی لەتەمەنی چلەکاندان.

٦ـ بۆ خزمەتگوزاری ئەو ژنانەی لەتەمەنی پەنجاکاندان.

٧ـ ژنانی گەنج کە بڕوانامەی بەرزیان هەیە لەشارە گەورەکان.

مەکتەبی بیروهۆشیاری

مەکتەبی بیر و هۆشیاری

لە پەرلەمانی سویددا سۆسیال دیموکراتەکان چۆن کار دەکەن؟

مەکتەبی بیر و هۆشیاری

ڕۆڵ و ئەرکی بەردەوام:

پـارتی سۆسـیال دیمـوکراتی سـوید لەسـاڵی ١٨٨٩ەوە دامەزراوە یەکەم بەیاننامە لەساڵی ١٨٨١ خوێنرایەوە لەلایەن کەسێك بەناوی (ئۆگوست پاڵم) (August Palm) کە پیشەکەی خەیاتی بوو، ئێـستا پەیکەرەکـەی لەبـەردەم بارەگـای "LO" سـەندیکای کرێکارانە.

ئەوە لەکاتێکدا بوو کە چینی کرێکار لەسەرەتای گەشەکردنی خۆیدا بوو زۆر لەمێژنەبوو پیشەسازی لەسوید دەستی پێکردبوو لەساڵی ١٨٧٠ەوە وورده وورده بەرەو فراوان بوون دەچوو، ئەو کات کرێکـاران ئەوانـەی چـالاکی سیاسـیو سـەندیکاییان هەبووایـە، دەردەکرانو فشاریان دەخرایە سەروو، دەخرانـە لیـستی ڕەشـەوە. بـەڵام خـەباتی سۆسـیال دیموکراتـەکان بـەردەوام بـوو بـۆ مـافی دەنگدانو بەشداری سیاسیو باشکردنی ڕەوشی کرێکاران، ئـەوەبوو مەلیك ناچارکرا مافی دەنگدان دان پێدابنـێ بـۆ خـەڵكو، لەساڵی ١٨٩٦ یەکەم کەسی ئەو پارتە کەناوی (Hjalmar Branting) توانی بچێتە پەرلەمانەوە دواتر ئەو مافە بۆ ژنانیش لەساڵی ١٩٢١ دەستەبەرکرا.

لەوکاتـەوە تـاکو ئێـستا بـەهۆی چالاکیو بەرنامـەی سیاسـی پێـشکەوتوانەوە توانیوەیانـە سـەرجەم ٧٦ سـاڵ بەتـەنها یـان بەهاوبەشی، حوکمڕانی سوید بکەن.

پەرلەمان کە پێی دەگوترێ ریکس داگ، (RIKSDAG) ٣٤٩ ئەندامی هەیە بەهەڵبژاردنی گشتی، نهێنیو راستەوخۆ لەلایەن خەڵکەوە هەڵدەبژێرێت، هەر کەسێکیش تەمەنی لە ١٨ ساڵ کەمتر نەبێ ژن یان پیاو رەگەزنامەی سویدی هەبێ مافی دەنگدانی هەیە، پەرلەمان فراوانترین دەستەڵاتی هەیە لەڕووی سیاسیو یاساییەوە. لەڕاستیدا پارتەکان لەڕێگەی پەرلەمانەوە بەرنامەکانیان جێ بەجێ دەکەن، چونکە پەرلەمان مەیدانی ململانێی ئەجێندا سیاسیەکانە. پەرلەمان دەستەڵاتی دەرکردنی یاساو بڕیار لەکێشەکانی دەستوری هەیە، هەروەها بودجەی وڵات پەسەند دەکات، هەر ئەویش سەرۆکی وەزیران هەڵدەبژێرێت، هەر پارتێك لە ١٧٤ دەنگ زیاتر بێنێ ئەوا پەرلەمان ئەوپارتە رادەسپێرێ بۆ پێکهێنانی حکومەت ئەگەرهیچ پارتێك ئەودەنگەی نەهێنا ئەواپارتەکان هاوپەیمانێتی دروست دەکەن خاوەنی زۆرترین کورسی حکومەت پێکدەهێنێ.

لەساڵی ١٩٧٠ ـ ١٩٩٤ هەڵبژاردنەکان سێ ساڵ جارێك بەڕێوە دەچوون بەڵام لەو ساڵە بەدواوە ماوەکە کرایەوە بە چوار ساڵ.

چۆن پاڵێوراوانی پارتەکە دیاری دەکرێن:

سەرکردایەتی پارتەکە دەست وەرناداتە لیستی ناوی پاڵێوراوان، بەڵکو مەڵبەندەکان خۆیان پاڵێوراوانی سنورەکەیان بە ئەندازەی ژمارەی دانیشتوان دەپاڵێون. سەرکردایەتی تەنها رێنوینی

مەڵبەندەکان دەکات کە خەڵکی هەمەچەشنەی تێدابێو پسپۆڕێتی هەمە جۆر هەبێو لەرەگەزەکانیش دەبێ نیوە بەنیوە ژنو پیاو بن واتە هەر پیاوێكو ژنێك بەدوایدا. پاشان سەرجەم تەمەنو پیشەو نەتەوەو زمانی تێدابێ. جگە لەوانەی مەڵبەندەکانو کۆمیتەکان لەسنوری خۆیان دیاریان دەکەن، ئەندامی تری پارتەکە بۆیان هەیە خۆیان بپاڵێون جگە لەلیستی پارتەکە. بۆ نموونە مەڵبەندی سکۆنە کە لەباشووری وڵاتەکەیەو پڕ دانیشتوانترین ناوچەی سویدە، کراوە بە چوار بازنەی هەڵبژاردن، لەلیستەکەشدا هەر کەسێك لە ٨٪ بێنێ دێتە سەرەوەی لیستەکە بۆ ئەوەی دەرچوونی مسۆگەر ببێ. ئەوان ساڵێك پێش وادەی هەڵبژاردن دەست دەکەن بەخۆ ئامادەکردن، خۆ ئەگەر لەدەستەڵاتدا نەبن ئەوا هەرچوار ساڵەکە کار دەکەن بۆ ئەوەی لەپرۆسەکەدا بیبەنەوە. لەیف یاکۆبسن (Lelf Jakobsson) جیگری بەرپرسی گروپی سۆسیال دیموکرات لەپەرلەمانی سوید ووتی (ئێمە ئێستا تەنها ١٣٠ ئەندام پەرلەمانمان هەیە لەبەر ئەوە حکومەت بەدەست ئێمەوە نیە، ئێمە ئۆپزسیۆنین، ئێرە کە بەشێکە لەبینای پەرلەمان ١٠٠ کارمەند کاری تێدا دەکات، سەرۆکی پارت مونا سالین " Mona Sahlin" سەرۆکی گروپەکەمانەو لێرە دەوام دەکاتو ئێمە هاوکاری دەکەین). ئەم ١٣٠ کەسە بەردەوام لەنێو خەڵکدا کار

دەکەن، هەر کەسە لەناوچەکەی خۆی، دەیانەوێ ئەو چوار ساڵەی لەحوکم دانین کەڵکی لێوەر بگرن بۆ چاکسازیو بەخۆدا چوونەوە، سەرکردایەتی پارتەکە ڕێنوێنیو پلانی کارکردن دادەڕێژێ کە، زیاتر مەسەلەی خوێندنو نیشتەجێ بوون لەکارە گرنگەکانن. ئەم ١٣٠ کەسە لیژنەیەك دەیبابەڕێوە، ژمارەی لیژنەکە ٣٠ کەسەو هۆڵێکیان لەپەرلەمان هەیە تایبەت بەم لیژنەیەو ژمارەی کورسیەکانیش بەقەد ژمارەی ئەندامانی لیژنەکەیەو سەرۆکی گروپەکەمان سڤێن ـ ئیریك ئۆێستە بێری (Sven – Erik ? sterberg)ە. ئەم لیژنەیە لەو راپۆرتو پێشنیازو کێشانە دەکۆڵێتەوە کە، ئەندام پەرلەمانەکان لەسەرانسەری سوید هەرکەس لەمەڵبەندی خۆیو ئەو لیژنانەی کاری تێدا دەکات دینێرن بۆیان، ئینجا پوختەی ئەو کارانە کەڕایان لەسەردرا دەیبەنە پەرلەمانو لەوێدا مناقەشە دەکرێنو دەنگیان لەسەر دەدرێ.

ئەندام پەرلەمانەکان بەردەوام کاردەکەن، لەمەڵبەندو ناوچەکانی خۆیان کاری سیاسیو ڕێکخراوەیی دەکەنو ئەندامن لەکەرت یان کۆمیتە یان مەڵبەندەکان کە ئەوان بەم شێوەیە دابەشیان کردووەو هەیکەلی پارتەکە بریتییە لە: کۆنگرە، کارگێڕ، کۆمیتەی سەرکردایەتی، (Distrikt) مەڵبەندە کە ٢٦ دانەیەو لەئاستی پارێزگاکاندایەو ٢٩٠ ئۆرگانی تر (Arbetar

kommun) کە وەکو کۆمیتەی ئێمەیە لەئاستی شارەوانیەکانی شارەکاندایەو دواتر ڕێکخراوی بچوك دێت (F?reningar) کە وەکو کەرتی ئێمەیە، جگە لەمانە ئەنجومەنێکی راوێژکاریش هەیە.

١٦ لیژنەی پەرلەمانی هەیە کە ئەوان ئەندامیان هەیە لەناویاندا ئەوانە رۆژانی هەینی کۆبوونەوە دەکەن.

رۆژانی سێ شەم،، چوار شەم، پێنج شەم، ئەندام پەرلەمانەکان دێنە پەرلەمانو لەبەشەکەی خۆیان ئیش دەکەنو لەگەڵ سەرۆکی لیژنەکانی خۆیانو پاشان لەگەڵ سەرۆکی گروپەکەیان کۆدەبنەوە. لویچانۆ ئاستۆدیلو (Luciano Astudillo) ووتی: شەممەو یەك شەممان هەر چەند پشووی فەرمیە بەڵام من لەگەڵ بیانیەکان کار دەکەمو دەیانبینمو لەهەرشوێنێك کێشەیان هەبێ من دەبێ پێڕا بگەم.

لویچانۆ کە بەرەگەز خەڵکی شیلیەو منداڵبووە کە پەنایان بۆ سوید هێناوەو ئێستا رەگەزنامەی سویدی هەیە، لەبارەی ئەرکەکانی درێژەی پێداو ووتی: من لەدوو لیژنەدا کار دەکەم:

١ـ لیژنەی خۆ گونجاندنی بیانیەکان.

٢ـ دۆزینەوەی کار بۆ بێکاران.

ئێستا لەلای ئەو ٢٥٠ کەسە گەڕامەوە کە لەدامەزراوەیەکدا کار دەکەنو مانیان گرتووە، گوێم لێیان گرتوو بەڵێنم پێداون،

مه کتیبی بیروهۆشیاری

بەدواداچوون بکەم، کێشەم هێناوەتەوە بۆ لای وەزیری کار بۆ چارەسەرکردن.

دووشەممەو هەینی دەبێ لەشوێنی خۆیان واتا ئەو مەڵبەندەی لێوەی هەڵبژێراون کار بکەن، ئینجا ئەو کارە ئەگەر کێشەیەك بوو لەتایبەتمەندی ئەو کەسە دابێ ئەوا لێی دەپرسێتەوە، ئەگینا لەرێکخراوە حزبیەکەی سنورەکەی خۆی کاری پارتی دەکات، بۆ نموونە ئەگەر ئەندامی کۆمیتەیەك بێ دەچێتە کۆمیتەکەو ئەو دوو رۆژە لەوێ دەبێ تاکو ئێوارەی هەینی کە کۆبوونەوەی ١٦ لیژنەکە هەیە لەپەرلەمان، ئەگەر لەو لیژنانەدابێ.

پەیوەندی پارت و ئەندام پەرلەمان:

ئەندامی پەرلەمان، ئەندامی پارتەکەیەو بەردەوام رێنوێنیو پێشنیار لەپارتەکە وەردەگرێو هیچ رۆژێکی بەتاڵی نیە، ئەو رۆژانەی دەوامی لەپەرلەمان نییە ئەوا لەیەکێك لەئۆرگانەکانی پارتدا کە ئەندامە، کار لەبوارێکی، سیاسی یان رێکخراوەیی یان جەماوەری یان رووناکبیری یان داراییدا دەکات. شاشتین ئینگلە، کە ئەندامی پەرلەمانە لەسەر مەڵبەندی سکۆنە، ئەندامی مەڵبەندی سکۆنەو لێپرسراوی بەشی پەیوەندییەکانە لەو مەڵبەندەو لەهەمان کاتدا لەشارەکەی خۆی ل. کەرتێکە. لەهەمان

کاتدا لەسێ لیژنەی تردا کار دەکات و ئەندامە لە (لیژنەی وڵاتانی دەرەوە، کۆمەڵایەتی، بەرگری). جگە لەمانە لەکۆمیتەی ژنانیشدا چالاکە. مورگان یۆهانسون، (Morgan Johansson) کە دۆستێکی کوردەو هاوینی ٢٠٠٧ سەردانی کوردستانی کرد. ئەندامی پەرلەمانەو جێگری لێپرسراوی مەڵبەندە لەسکۆنەو لەهەمان کاتدا ئەندامی لیژنەی کاروباری دەرەوەیەو لەکابینەی پێشتری حکومەت وەزیری تەندروستی بووە.

ووتی: ناوچەی سکۆنە، یەکێکە لە ٢٦ مەڵبەندەکەو گەورەترینیانەو ١٣,٠٠٠ هەزار ئەندامامان هەیەو لە ٣٣ کۆمیتە Arbetar Kommun پێکهاتووە کە ئەوانیش لە ١٥٠ کەرت (F?reningar) پێکهاتوون.

ووتی: ئێمە لێرە سەربەخۆییەکی تەواومان هەیە لەکارکردن داو ئۆتۆنۆمدارین، چ دەزگاو دائیرەکانی حکومەت چ ئۆرگانەکانی رێکخستن و، شارەوانیەکان بەڵام لەخەتی سیاسی گشتی پارت نابێ لابدەین. سەرەوە زۆر بەدەگمەن دەست لەکاری ئێمە وەردەدا، ئێمە لێرە نوێنەرانی خۆمان دەپاڵێوین و دەیاننێرین بۆ سەرکردایەتی و ئەوانیش ئەگەرتبینیەکیان هەبوو پێمان دەڵێن، ئەگەرنا ئەوا دەخرێنە لیستەوە بۆ دەنگ پێدان. مەڵبەندەکەمان ٢٢ ئەندامی ئەنجومەنی هەیە بە لێپرسراوی مەڵبەندەکەشەوە کە سەرپەرشتی کاری سیاسی و رێکخراوەیی سەرجەم ناوچەکە

دەکات. واتە خەڵك و سەندیکاو ڕێکخراوە پیشەییەکان و ئۆرگانەکانی ڕێکخستن، بۆیە ئێمە شارەزای کەس و ناوچەکانین و خۆمان باشتر دەزانین کێ بۆ پەرلەمان پێویستەو بۆیەش سەرکردایەتی دەستەڵاتی تەواوی بە ئێمەداوە.

هەڵبژاردنی پەرلەمان دەبێ هاوکاتبێ لەگەڵ هەڵبژاردنی شارەوانیەکان و پارێزگا، لیژنەیەکی باڵا سەرپەرشتی ئەم پرۆسەیە دەکات.

مەڵبەند کۆبوونەوەیەکی گشتی دەکات کە سەرجەم کۆمیتەو کەرت و کۆمەڵە پیشەییەکان تیایدا بەشدار دەبن لەو کۆبوونەوەیەدا (٥٠) کەس هەڵدەبژێرن بۆ ئامادەباشی بۆ هەڵبژاردن کە پێشنیارەکان وەردەگرن لەکەرت و کۆمەڵە پیشەییەکان، دوای تاوتوێی پێشنیارەکان لەکۆنفرانسێکی مەڵبەندا جارێکی تر بەناوەکاندا دەچنەوەو ئەو ژمارەیەی پێویستە بەدەنگدان دیاریان دەکەن کە دەبن بە نوێنەری مەڵبەندەکە بۆ لیستی پەرلەمانی پارت.

پوختەی باسەکە:

ئەم خاڵانەی خوارەوە مایەی سەرنج ڕاکێشان و چاولێکردنن:

١. مەڵبەندەکان لەسنوری چالاکی خۆیاندا دەستەڵاتی تەواویان هەیە لەسنوری مەڵبەندەکەیانداو سەرکردایەتی دەست لەکارەکانیان وەرنادا.

٢. هەموو کارەکانیان بەدەستە جەمعی و بەدەنگدان دەکەن.

٣ـ ئەندام پەرلەمان ڕۆژی بەتاڵی نییەو ئەو ڕۆژانەی لەپەرلەمان کار ناکات لەئۆرگانێکی پارتەکەی کار دەکات.

٤ـ ئەندام پەرلەمان هەرچەند لەسەر ئاستی گشتی وڵات و لەلیستی پارتدا دادەبەزێ بەڵام تایبەتمەندە بە سنوری مەڵبەندەکەی خۆی و کێشەو گرفتەکانی ناوچەکەی دێنێتەوە بۆ گروپی پارتەکەی لەپەرلەمان.

٥ـ کەس مووچە لەپارت وەرناگرێ. تەنها نەسریەیەك بۆ مەسرەفی ڕۆژانەی پێ دەدرێ، هەموویان لەدائیرەکاندا کاردەکەن و مووچەی حکومەتیان هەیە. مەگەر کەسێك هیچ مووچەیەکی نەبێ.

٦. عەدالەتیەکی زۆر ڕەچاو کراوە کە پۆستەکان هەموو چین و توێژو ڕەگەزو نەتەوەیەك بگرێتەوە لە (پیر، گەنج، ژن، پیاو، سویدی و بیانی و پیشەو تایبەتمەندی جیا جیا).

مەکتەبی بیر و هۆشیاری

٦ـ کارکردن بە لیژنە لەپەرلەمانو مەڵبەندو کۆمیتەکانیشدا دەبینرێ.

٧ـ گرنگی بە هەموو بوراەکانی ژیان دەدەن: کاروباری تەندروستی، ژینگە، کارو باری بیانیان، ژنان، لاوان، خوێندکاران، پەروەردەو خوێندن، هاتوچۆ، کەلتوور، پیشەسازی. بۆ هەمو ئەو بوارانە لەئاستی جیا جیادا لیژنەیان هەیە.

٨ـ کەس دەست لەکاری کەس وەرنادات، هەر کەس لەسنوری ئەرکەکەی خۆیدا هەڵدەسورێو کار دەکات.

٩ـ لەکاتی هەڵبژاردندا پلە نامێنێ هەموو ئەندامێك بۆی هەیە خۆی بۆ هەر پلەیەکی پارتی یان پەرلەمان بپاڵێوێ، گرنگ بە دەستهێنانی دەنگی پێویستە.

لەکۆتاییدا دەڵێم: خۆزگە ئێمەش ئەندامانی پارتو لێپرسراوانو ئەندام پەرلەمانەکان خەممان لەسیستمێکی ئاوای کارکردن خواردبا، خوومان بەکاری بەکۆمەڵەوە گرتباو دەستەڵاتی زیاتر درابا بە مەڵبەندەکان،بۆ دیاری کردنی نوێنەرانیان لەپەرلەمانوسەرکردایەتی پارت. ئەندام پەرلەمانەکانیش، تایبەتمەند کرابان بۆ بەدواداچوونی کێشەو داخوازیەکانی ئەو سنورانەی لێی هەڵبژێرراون سەرەڕای کێشە گشتیەکانی سەرجەم دانیشتوانی هەرێم.

مەکتەبی بیر و هۆشیاری

مه كتەبی بیروهۆشیاری

ریکخراوه پیشەییەکان:

مه كتەبی بیروهۆشیاری

یەکێتی ژنانی سۆسیال دیموکرات:

لەسالّی ١٩٢٣ ەوه ئەم یەکێتیە دروست بووه، ئێستا نزیکەی (١٠٠٠٠) دە هەزار ئەندامی هەیە، هەموو ئەندامێکی پارتی سۆسیال دیموکراتی ژن، ئەندامیشە لەم یەکێتیەداو ئەندامانە دەدەن. هێندێك لەوپارەیە وەك یارمەتی دەدرێ بەپارت، ژنانی دەرەوەی پارتی سۆسیال دیموکراتیش زۆریان ئەندامن تیایدا. ئەم رێکخراوە سەربەخۆیە، بەلاّم لەپەیوەندیو هاوکاری بەردەوام دایە لەگەلّ پارتو سەرۆکی رێکخراوەکە ئەندامی (کارگێڕ) ی پارتی سۆسیال دیموکراتە، لەهەلّبژاردنی گشتی دا بۆ پەرلەمان ژمارەیەك کاندیدیان هەیە، ئێستا (٩)ژنیان لەپارلەمان ئەندامن.

هەیکەلی رێکخراوەکە:

دووسالّ جارێك کۆنگرە دەگرن بۆ هەلّبژاردنی سەرۆکێكو جێگرو ١٩ ئەندام بۆئەنجومەنی سەرۆکایەتی کە لەوانە (٤) چواریان کارگێڕنو ١٩ ئەندامی یەدەگیش دەبێ. ئێستا ژنێکی کورد بەناوی (نالین پیکگول) سەرۆکایەتی دەکات، کە خەلّکی شاری باتمانی باکوری کوردستانەو ژنێکی چالاكو ئازایەو بەخەباتو دلّسۆزی خۆی بۆ ژنانو کۆمەلّگای سویدی بەگشتی، بووەتە ژنێکی خۆشەویستو خاوەن جەماوەرێکی زۆر لەسەر ئاستی وولاّتی سویدو تەنانەت لەسەر ئاستی دونیاش ناسراوە.

مەکتەبی بیروهۆشیاری

لەسەر ئاستی پارێزگاکاندا، ساڵانە کۆنگرەی ژنان دەگیرێ ١٠٠ سەد ئەندام بەشدار دەبن تیایداو ڕێکخراوی پارێزگا هەڵدەبژێرن.

لەسەرجەم سویددا ٢٠٠ کۆمیتەیان هەیەو ٣٠٠ کۆمەڵە هەیە بۆکاری جیاجیاو لەکۆمیسیۆنی ژنانی سویدیشدا بەشدارن، سەرۆکی یەکێتی ژنان ٨ کەس یاریدەی دەدەن کە مووچە وەردەگرن. حکومەتیشو پارتیش یارمەتی ماددیان دەکەن. لەسەرانسەری وولات دەگەڕێ، سیمینار دەگێڕێ لەسەر پرسە گرنگەکانو بەکێشەی جیاجیای ژنانو زارۆکان ڕادەگا. هێشتا کێشەی ژنانو منداڵان لەووڵاتی سوید زۆرە، هێشتا سەرەڕای ئەو هەموو پێشکەوتنەی لەسەر سەرجەم ئاستەکانی ژیان بەدەست هاتووە، توندوتیژی هەیە. ساڵانە ژن دەکوژرێنو لێدان دەخۆن، جگە لەمە گرفتی ئابوریشیان هەیە کە هێندێك جار ڕێگریان لێ دەکرێ لەکارکردن. بەپێی قسەی نالین هەفتەی ژنێك لەووڵاتی سوید لەلایەن مێردەوە دەکوژرێ، کە هۆی سەرەکی بەدمەستیە، بەڵام هۆی تریش زۆرە لەوانە کێشەکانی پەیوەندیو ئازادی ژنان لەو پەیوەندیانەدا، بۆیە ژنان لەخەباتێکی شێلگیردان، دوای ئەوەی مافی دەنگدانیان لەهەڵبژاردنە گشتیەکاندا بەدەست هێنا لەساڵی ١٩٢١ دا بەیەکسانی لەگەڵ پیاوانو مافی کارکردنو لەنێو پارتیشدا (یەك ژن یەك پیاو) لەلیستی هەڵبژاردن دا چەسپاوەو دابینکردنی ئیمکانیاتی ژیانو کار لەماڵو لەشوێنی کار، مۆڵەتی

مەکتەبی بیروهۆشیاری

ساڵانە بۆژنان. ئێستا لەهەوڵی ئەوەدان ئەو مۆڵەتی منداڵ بوونە بکرێ بەدوو بەش، نیوەی بۆژنانو نیوەی بۆپیاوان، واتە خزمەتکردنی منداڵ هەر لەسەر شانی ژن نەبێو پیاویش لێپرسراوێتی بەخێوکردنی کۆرپە هەڵگرێ، بۆیە ئێستا هەوڵ دەدەن ئەومۆڵەتە شەش مانگ ونیو بۆژنان و شەش مانگ و نیوش بۆپیاوان بێت.

ڕێکخراوی شەڵتەر هاوکاری ژنان دەکاتو هانیان دەدا بۆ پاراستنی مافو کەسایەتیانو هانیان دەدا لەکاتی پێویست دا پەیوەندی بەپۆلیسەوە بکەن. لەناو پارتیدا ژنان زۆربەی پۆستە بەرزەکانیان بەدەستە وە ئێستا هەر لەسەرۆکی پارت، سکرتێر، هێندێك لەلێپرسراوو ئەندامانی ئەنجومەنی مەڵبەندەکان ژنن).

مەکتەبی بیروهۆشیاری

بەرنامەو ئامانجی سۆسیال دیموکراتەکان:[٤]

مەکتەبی بیروهۆشیاری

لەدواى پەيدابوونى پيشەسازى لەساڵى ١٨٧٠ ووردە ووردە ژمارەى کرێکاران زيادى کردوو خەڵکى لادێکان بۆ کارکردن روويان لەشارەکان کرد، بۆ باشکردنى ژيانى کرێکارانو خەڵکى زەحمەتکێش بيروباوەڕى سۆسياليستىو ديموکراتى سەرى هەڵداو لەونێوەدا سۆسيال ديموکراتەکان کەوتنە چالاکىو، يەکەم بەياننامە ساڵى ١٨٨١ لەلايەن (ئۆگوست پاڵم) خويندرايەوە. ساڵى ١٨٨٩ پارتى سۆسيال ديموکراتى سويد راگەيەنرا، لەساڵى ١٨٩٦ بەخەباتى خۆيان توانيان يەك کەس بۆ پەرلەمان سەرخەن. ئەوە سەرەتاى سەرکەوتنێکى گەورەو دوورو درێژبوو. ئەگەر ئێمە لەکۆمەڵگاى ئەوساى سويدو زوڵمو زۆرى سەرمايەدارانو خاوەن کارگەکانو دەستەڵاتى رەهاى پاشاو دارو دەستەکەىو جياوازى زۆرى چينايەتى ووردبينەوە، تێدەگەين سۆسيال ديموکراتەکان بەچ قۆناغێکى سەختو دژواردا گوزەريان کردووە، ئەوسا دەنگدان هەربۆ پياوان بوو، لەنێو ئەوانيشدا تەنها دەوڵەمەندەکان بۆيان هەبوو دەنگ بدەن، گاڵتەيان بەوقسانە دەهات کە داواى بەشدارى خەڵکى رەشۆکيان دەکرد! دەيانگوت چۆن دەبێ کرێکارى نەخوێندەوار ببێتە ئەندام پەرلەمان؟ ئەوماڧە هەربۆ سەرمايەدارو بەگزادەکان دەستەبەر کرابوو، بۆيە خەباتى لەپێشى سۆسيال ديموکراتەکان بريتى بوو لەخەبات دژى ئەو هەڵاواردنە

مەکتەبی بیروهۆشیاری

و دابینکردنی مافی دەنگدان بۆ پیاوان بەبێ جیاوازی چینایەتیو، کرێکاران ناچاربوون لەسەندیکایەکدا هێزو تواناى خۆیان کۆکەنەوە. بۆرزگارکردنی کرێکاران لەوژیانە کولەمەرگیەو لەو هەڵاواردنە، پرۆکێنەرە، کاتی کار لەرۆژێکدا ١٢ ـ ١٧ کاتژمێر بوو سەرمایەدارانو خاوەن کارگەکان بەئارەزووی خۆیان مامەڵەیان لەگەڵ کرێکاراندا دەکرد.

بەڵام سۆسیال دیموکراتەکان کۆڵیان نەداو ساڵی ١٩١١ (یاڵمەر برانتینگ) بەدانوسان لەگەڵ کۆنە پارێزەکاندا توانی رێککەوتنێك بکات کەهەموو ئەو پیاوانەی گەیشتوونەتە تەمەنی ٢٤ ساڵ بتوانن دەنگ بدەن، لەهۆڵی دووەمی پەرلەمان بۆ هەڵبژاردنەکان، بەڵام بۆیان نەبوو دەنگ بدەن لەهەڵبژاردنی ئەنجوومەنی شارەکان (کۆمیون).

ساڵی ١٩١٤ بەهۆی هەڵگیرسانی جەنگی یەکەمی جیهانەوە، هێندەی تر ژیانی خەڵك کەوتە کولەمەرگیەوە، بێزاریو نیگەرانیو برسێتی تەنگی بەخەڵك هەڵچنی بوو، لاوە سۆسیال دیموکراتەکان، بەناو کۆمەڵگادا دەگەڕانو باسی ئەو ئامانجانەیان دەکرد کە سۆسیال دیموکراتەکان هەوڵی بۆدەدەن، باسی گۆڕاندنی کۆمەڵگایان دەکرد بەرەو ژیانێکی باشتر. داوای ریفۆرمیان دەکرد ئەوان پرۆژەی ریفۆرمیان پێشکەش دەکرد بە پەرلەمان بۆئەوەی دەنگی لەسەر بدرێ. لەو پرۆژە سەرەتاییانە:

مەکتەبی بیروهۆشیاری

١ـ مووچە بڕینەوە بۆ کەم ئەندامانو پیران.

٢ـ دیاریکردنی کاتی کار بە (٨) کاتژمێر لەرۆژێکدا.

٣ـ دەستەبەرکردنی لانی کەمی مووچە بۆ بێکاران.

٤ـ راگرتنی چەوساندنەوەو بەکارهێنانی منداڵان لەکارگەکاندا.

هەڵبژاردنی ساڵی ١٩١٧ ڕاستڕەوەکانی تووشی شکست کرد.

لەساڵی ١٩١٨ سۆسیال دیموکراتەکان توانیان دوو ئامانجی گرنگ بەدەست بهێنن:

١ـ مافی دەنگدان بۆ هەموان (پیاوان).

٢ـ دیاریکردنی کاتی کارکردن بە ٨ کاتژمێر، واتا (٨ کاتژمێر کار ٨ کاتژمێر نوستن، ٨ کاتژمێر بەتاڵی) یان چەسپاند.

ساڵی ١٩٢٠ یەکەم حکومەتی سۆسیال دیموکراتەکان پێکهێنرا لەوێوە (کۆمەڵگایەکی بەختیار بۆهەمووان) دەستی پێکرد.

سۆسیال دیموکراتەکانو سەندیکاکان، تێکهەڵکێش بوون چونکە هەر جەماوەری کرێکاران بوون، پارتەکەیان دامەزراندو پارتیش سەندیکای گشتی کرێکارانی (LO) ی دامەزراندبوو. ئەو بزوتنەوە کرێکاریەبوو، سۆسیال دیموکراتەکانی پێگەیاندو کۆمەڵێك کاری خزمەتگوزاری بۆ خەڵکی هەژارو نەداری کۆمەڵگای سویدی کرد. لەکاتی برسێتی دا کەنانو ئاردزۆر گران بوو، دەست نەدەکەووت، ئەوان ئاردیان دەکڕیو نانیان دروست دەکردو بەنرخێکی هەرزان دەیاندا بەخەڵك. بۆئەو مەبەستەش

مەکتەبی بیر و هۆشیاری

کۆمەڵێك دوکانیان کرێو نانەوایان دامەزراندنو لێرەشەوە کۆمەڵەی هەرەوەزی (کۆنسیوم) لەدایك بوو.

کاتێ کرێی خانوو زۆر بەرز بوو، کۆمپانیای هەرەوەزی (HSB) یان دامەزراند بۆدروستکردنی خانوو بۆ ئەندامان. بۆئەو گەڕەکانەش سەرجەم خزمەتگوزاری (گەرمکردنەوە، مەکینەی جلشتن، ئاو، کارەبا، خاوینکردنەوە، خزمەتگوزاری باخچەکانیان) دامەزراند.

دروستکردنی هۆڵی کۆبونەوەی گەرەك (Folketshus).

دروستکردنی خوێندنگا باڵاکانی خەڵك (Folkhogskolor).

دروستکردنی مەڵبەندی پەروەردەی کرێکاران (ABF).

لێرەوە ووردە ووردە کرێکارانو دواتر چینی ناوەڕاست بەرەو پارتەکە ڕاکێشران.

ساڵی ١٩٢١ دەنگدان بۆژنان دەستەبەرکرا.

ساڵی ١٩٣١،پێنجیەکی کرێکاران بێکاربوون، بێکاری لەهەموو سەردەمێکی تر خراپتر بوو، بەهۆی پشێوی ئابووری کە هەموو ئەورووپای گرتبۆوە، کۆمپانیاو سەرمایەداران تووشی زیانێکی زۆر هاتبوون ساڵی ١٩٣٢ جارێکی تر سۆسیال دیموکراتەکان لەگەڵ پارتی جوتیاران حکومەتیان گرتەوە دەست، ئەمجارە ٤٤ چوار ساڵ بەسەریەکەوە حوکمڕانیان کرد.

مەکتەبی بیر و هۆشیاری

ئەرکی سەرەکی لەم کاتەدا پەیداکردنی کاربوو، دەبوو هەلی نوێی کار بڕەخسێنرێ، بۆئەوەش بەپێی قانوون باج لەسەر سەرمایەداران دانرا، ئەو پارەیەش بەکارهێنرا بۆ ئەوچالاکیە ئابوریەی کەهەلی نوێی کارکردنیان بۆ کرێکاران دەڕەخساند. مووچەی خانەنشینان زیادکرا، قەرزدرا بە ئەوکەسانەی مناڵیان زۆرە بەقازانجێکی زۆر کەم بۆئەوەی خانووی پێ دروست بکەن.

لێرەدا بۆرژواکان، کەوتنە ڕەخنەگرتن لەحکومەتی سۆسیال دیموکراتەکان دەیانگوت لەودۆخە خراپەی کە سوید پیایدا تێدەپەڕێو ئابوری لەنزمترین ئاستی خۆیدایە، ئەوان پارە تەخشانو پەخشان دەکەنو وولات بەرەو هەڵدێر دەبەن. بەڵام لەڕاستیدا ئەوە بووە هۆی نەهێشتنی بێکاریو بەرزبوونەوەی بەرهەمهێنان لەکاتێکدا ساڵی ١٩٣٢ ڕێژەی بێکاری ٣٦٪ بوو ساڵی ١٩٣٧ واتە تەنها لەماوەی (٥) ساڵدا ڕێژەکە بۆ ٥٪ دابەزی!

لەکاتی بەرپابوونی جەنگی جیهانی دووەم، پارتەکان هەموویان لەسەر ئەوە هاو هەڵوێست بوون، کە وولات ڕانەکێشرێتە ناو جەنگەوە، بۆئەو مەبەستەش ململانێی دەستەڵاتیان هەڵپەسارد دوای کۆتایی هاتنی جەنگی ساڵی ١٩٤٥ سۆسیال دیموکراتەکان بەردەوام بوون لەخەباتیان دژی (هەژاری) و (بێدادی).

مەكتەبی بیروهۆشیاری

لەوقۆناغەدا ئاما نجەكانیان ئەم دروشمانە بوون:

١ـ نەهێشتنی هەژاری.

٢ـ دەوڵەمەندەكان دەبێ بەشی ئەوانی تر بدەن.

٣ـ رەخساندنی هەلی كاركردن بۆ هەمووان.

٤ـ نابێ هیچ كەس مەترسی ژەمە خواردنی رۆژانەو كرێی خانووی هەبێ.

٥ـ موچەخۆرو كرێكار لەساڵێكدا دەبێ ٤ هەفتە پشووی فەرمی هەبێ.

(دیارە پشووی بەمووچە)

٦ـ دەبێ هەمووان توانای ئەوەیان هەبێ كەكاتی نەخۆشی دكتۆر بچێتە ماڵەوە بۆلایانو ئەگەر واپێویستیكرد لەنەخۆشخانە بخەون.

٧ـ دەبێ هەمووان لەكاتی دابڕان لەكار بەهۆی نەخۆشیەوەو جگە لەخزمەتگوزاری تەندروستی، قەرەبووی دەستكەوتی رۆژانەیان بۆ بكرێتەوە.

٨ـ قەدەغەكردنی دەركردنی ژنانی كارمەند لەكارەكانیان كاتی شوكردن یان كاتی منداڵ بوون.

ساڵی ١٩٤٨ هەموو دایكان لەسوید مووچەی یارمەتی منداڵانیان وەرگرت. بۆ زۆربەی ژنان ئەوە یەكەم جار بوو لەژیانیاندا

مەكتەبی بیروهۆشیاری

كەپارەی خۆیان وەربگرن، ئەو پارەیە تایبەت بوو بەژنانو پیاوان بۆیان نەبوو وەریبگرن.

لێرەدا مۆدیلێك هاتەدی كە بە (مۆدیلی سویدی) ناوی دەركرد، كە ناوەرۆكەكەی بریتی بوو لە (ئەوەی ئێمە هەموومان كاری بۆ دەكەین، دەبێت هی هەموومان بێت، هەموشمان هاوبەش بین تیایدا). دەبێ هەمووكەس مووچەیەكی وای هەبێ ژیانێكی شەرەفمەندانە دەستەبەربكات، بەگوێرەی موچەو دەستكەوتیش، پێویستە باج بدەیت، واتا باجی هەڵكشاو (تصاعدی) دانرا، ئەوە بوو بەرێگر لەبەردەم دابەزینی ئاستی ژیانی خەڵكو سواڵكردن، هەروەك بوو بەهۆی كەمكردنەوەی كەلێنی گەورەی نێوان هەژارانو سەرمایەداران. لێرەدا دروشمی هەموو تاكێك هەمان نرخی وەك یەكی هەیە چەسپا.

لەناوەراستی پەنجاكاندا، بیمەی تەندروستی بۆ هەموو دانیشتوان دەستەبەركرا، یارمەتی بۆ خوێندكاران دابینكرا لەگەڵ وەرگرتنی بڕێك قەرز، كەدوای دەرچوونو دامەزراندن بیدەنەوە. جگە لەپشوو بەمووچەوە بۆ دایكانو یارمەتی منداڵان كە دایكان وەریاندەگرتو هەروا یارمەتی بەساڵاچوان ئەوە مۆدێلە سویدیەكە بوو كەبەتەواوی چەسپا.

لەساڵی ١٩٦٦ سۆسیال دیموكراتەكان بەرنامەی دروستكردنی یەك ملیۆن خانویان دارشت، ئەوان بەڵێنیان دا لەماوەی ١٠ ساڵدا

مەکتەبی بیر و هۆشیاری

یەك ملیۆن خانوو دروست بکەن، هەرساڵەی ١٠٠٠٠٠ سەد هەزار خانوو، کەزیاتر لەخەون و خەیاڵ دەچوو نەك راستی! کەچی وەزیری ئەوسای خانووبەرە کەناوی (ئینگڤار کارلسون) بوو بەشانازیەوە خانووی ملیونەکەی ڕاگەیاند. ئێستاش دوای زیاتر لە ٤٠ ساڵ خانوەکان ئەوەندە بەشێوازی مۆدێرنو جوان دروستکراون جێگەی سەرسوڕمانی خەڵکن.

لەساڵانی حەفتاکاندا، سۆسیال دیموکراتەکانو سەندیکای کرێکاران توانیان بڕیارێك لەپەرلەماندا سەربخەن کە، دەستەبەری باشکردنی (ژینگەی کار) و مافێکی زۆرتر بۆ (کارمەندان) دابین بکات.

بۆنموونە:

١ـ ڕێکخستنی کاری کارمەندان بەقانون بەشێوەیەك هەر بەئارەزووی خاوەنکار نەبێ.

٢ـ کارمەندان بەشداربن لەبڕیاردان لەسەر ئەو کارانەی ئەنجامی دەدەن.

٣ـ لەهەموو کۆمپانیاو کارگەکاندا کە لە ٥ کارمەند زیاتری تێدابێ دەبێ، کەسێکی تێدابێ لەژینگەی تەندروستی شوینەکە بەرپرس بێ.

لەساڵی ١٩٧٦ سۆسیال دیموکراتەکان دەستەڵاتی حوکمڕانیان دۆڕاندو پارتە بڕژواکان بۆماوەی دوو دەورە واتا (٦) ساڵ

مەکتەبی بیر و هۆشیاری

حوکمڕانیان کرد، لەوماوەیەدا قەرزێکی زۆر لەسەر وڵاتی سوید کەڵەکە بوو بوو، باری ئابووری تەواو پەرێشان بوو بوو، بێکاری زۆر بەرز بووبۆوە، سۆسیال دیموکراتەکان لەبەردەم ئەو پرسیارەدا بوون، چۆن وڵات لەژێر باری ئەو دۆخە خراپەدا دەربهێنن بۆ ئەوەی لەدەستکەوتەکانی مۆدێلی سویدی کەمبکرێتەوە؟.

سۆسیال دیموکراتو ژینگە:

ژینگەپارێزی یەکێکە لەئەرکو ئامانجەکانی سۆسیال دیموکراتەکان، گرنگیەکی زۆر بەپاكو خاوێنیو پاراستنی دارستان دراوە، زبڵ کۆکردنەوەو فرێدان بەشێوەیەکە لەهەموو کۆڵانو مەیدانێك چەند زبڵدانێك هەیە هەریەکەی بۆ جۆرێك لەزبڵو پاشماوەیە (پاشماوەی خۆراك، شوشە، نایلۆن.... هتد) هەرشتەی بەجیا دەکرێتە زبڵدانێکەوە... پاشماوەی خۆراك بۆ کارگەیەك دەچێ کە لەدوایدا ئەو پاشماوەیە دەکرێت بەگازی میسانو کەڵکی لێوەردەگیرێت وەك سوتەمەنی ماڵان. پاشماوەکانی تریش بۆ کارگەی شوشەو نایلۆن دروستکردن دەڕۆن.

سوید تووندترین وڵاتە لەدژایەتیکردنی دروستکردنی ئەتۆم تەنانەت بۆ مەبەستی کاری مەدەنیش، وەك ووزەی کارەبا، سۆسیال دیموکراتەکان دەڵێن پارە زیاتر سەرفبکە بۆ بەدەست

مەکتەبی بیر و هۆشیاری

هێنانی کارەبا بەڵام کارگەی ئەتۆم مەترسی هەیە بۆسەر ژینگەو نابێ دروست بکرێ، ئەوان هەمیشە لەپێشەوە بوون بۆدژایەتی جەنگو چەکی کۆکژو لەدژی جەنگی ڤێتنام (ئۆلف پالمێ) لەپێشەوەی خۆپیشاندەران دابوو، ئەوە یەکەم جاربوو بەئاشکرا دژایەتی دەوڵەتە گەورەکان بکرێت. هەروەها ئەوگازانەی مەترسین بۆسەر ژینگە وەکو (گازی فریۆن) قەدەغەکراوە. پاراستنی گیانداران، گرنگی دان بەنەخشەی شارەکان بەلەبەرچاوگرتنی ژینگەی سەوزو باخچەو یاریگاو... هتد.

سۆسیال دیموکراتەکان هەوڵدەدەن بازاڕ وائاڕاستەبکرێ، ژینگە بپارێزرێو بۆ سەرمایەداران جێ نەهێڵرێ چونکە سەرمایەدار بەدوای قازانجی خۆیەوەیەتی.

دابەشکردنی دەستەڵاتو تواناکان لەنێوان کارو سەرمایەدا لەهەمووکات زیاتر بوو بەکرۆکی شیکاری هەلومەرجەکانی دیموکراسیو ئابووری بەڵام کێشەکانی ژینگە، ئەوەیان سەلماندووە کە دەلوێ ئابووری لەسایەی دیموکراسی دا بێ هەستو بەزەیی یان چەوسێنەرانەبێ. ئەمە ئەگەر ئامانجی سەرەکی تەنها بەدەستهێنانی توانای گەورەبێ لەپێناوی خۆشگوزەرانی ئەمڕۆدا، بێ گوێدانە ئەوەی ئایا لەڕووی بەکاربردنی توانا سروشتیەکانەوە چەند لەسەرمان دەکەوێت. مەسەلەی ژینگە ڕەهەندێکی تایبەتی دەبەخشێ بەگفتوگۆکردن لەسەر دەستەڵاتی ئابووری، بێ گوێدانە

مەکتەبی بیر و هۆشیاری

شێوازی خاوەندارێتیو چۆنیەتی دابەشکردنی. هەروەها سیاسەتی ژینگە پرەنسیپێکی سیاسی نوێی دابەشکردن لەخۆدەگرێ کەئەویش دابەشکردنی نێوان نەوە جیاوازەکانە نەوەی ئەمڕۆ، مافی نییە لەپێناوی خۆشگوزەرانی خۆیدا، وزەو توانا سروشتیەکانو شوێنی ژیانی فیزیکی، کە مەرجن بۆژیانی نەوەکانی داهاتووش، زیاد لەپێویست بەکاربهێنێ. لەم گۆشە نیگایانەوە پارتی سۆسیال دیموکرات پارتی ژینگەیە.

بەهاکانو دروشمەکان:[٥]

دروشمەکانی سۆسیال دیموکراتەکان سێ بەهای گرنگ لەخۆدەگرن کە، ئازادی، یەکسانیو سۆلیدارێتیە.

ئازادی:

بەومانایەدێت کە ئازادبیت لەپاڵەپەستۆی دەرەکی، چەوساندنەوە، برسێتی، نەزانینو ترس. ئازادی بۆ هاوبەشیکردن لەبڕیاردا دەربارەی گەشەدان بەتواناکانی خۆت، پێکەوە ژیانێکی ئارام، ئازادی هەڵبژاردنی شێوازی ژیانو دیاریکردنی چارەنووسی خۆت. ئازادیو مافی گشتی هاووڵاتیان، مافی یەکسانی لەدەنگداندا، لەبیرکردنەوەو باوەڕی ئایینی دا، ئازادی ڕادەربڕینو ڕێکخراوەیی کە بەردی بناغەی ئازادین.

مەکتەبی بیروهۆشیاری

بـــەڵام ئەوانـــە بەتـــەنها بـــەس نـــین. جیـــاوازی ئـــابووریو کۆمەڵایەتی، بواری جیاواز دەڕەخسێنێ بۆ هاووڵاتیان بۆ سوود وەرگـــرتن لـــەم ئازادییانـــەو جیـــاوازی دەکەوێتـــە چـــۆنیەتی دەسـتەڵاتدار بـوونی مرۆڤـەکان بەسـەر ژیـانی تایبـەتی خۆیانـدا. ئـازادی ڕاسـتەقینە بـۆ گەشـەکردنو هاوبەشـیکردن، پێویـستی بـەئازادی مرۆڤەکانـە لـەژێر دەسـتەیی ئـابووری، کۆمەڵایـەتی کـەلتووری، لەچـنگی گروپـە خـاوەن دەسـتەڵاتە ئابوورییـەکانی دەرەوەی بازنـــەی کـــۆنترۆڵی دیموکراســـیانە، لەبەرئـــەوە ئـــازادی بریتیە لـەئازادیو مـافی تاکەکەسـیو ئـەو بنـەما کۆمەڵایەتیانـەی دەبنـــەهۆی ئـــەوەی تاکـــەکان بـــواری ڕاســـتەقینەیان هـــەبێ بـــۆ گەشەکردنو بەرەوپێشەوە چوونو بەشداریکردن لـەکاروبارەکانی کۆمەڵگەدا بەهەمان ئەو هەلومەرجانەی هەموو ئەوانیتر هەیانە.

(هەموو مرۆڤێك هەمان نرخی هەیە)

مانـــای ئەوەیـــە کـــە قوتابخانـــەکان دەبێـــت باشـــتر بکـــرێنو گەشـــەبکەن. ئـــەبێ باشـــتر رەچـــاوی توانـــاو لێهـــاتوویی قوتابیـــان بکرێتو گەشەبکەن.

کـەمو زۆری زانیـاری مرۆڤـەکان لەیـەکتر جیادەکاتـەوە. ئـەوەی زانیاری باشتر بۆخۆی بەدەست بهێنێ تواناداتر دەبێ کە ژیانێکی باشتر بژی.

مەکتەبی بیروهۆشیاری

یەکسانی:

یەکسانی چەمکێکە، دەربارەی ئـەو بیرۆکەیـەی دەڵێـت هـەموان هـەمان بـەهایان هەیـە. هـەمان بایـەخو هـەمان مـاف یەکـسانی بریتیە لەمافی یەکسانی هەمووان بۆ بەڕێوەبردنی ژیانی تایبـەتی خۆیـانو توانـاو کاریگـەریان بۆئـەو کۆمەڵگەیـەی تیایـدا دەژیـن. یەکـسانی لێـرەدا بەومانایـە نییـە کـە هـەمووان وەك یـەكو بـێ جیـاوازی بـژین، بەپێـچەوانەوە داواکردنـی یەکـسانی داواکردنـی هەمەڕەنگیـە. مرۆڤـەکان دەبـێ بتـوانن بـەئازادی شـێوازە جـۆراو جۆرەکانی خۆیـان هەڵبـژێرنو گەشـە بەناسنامەی خـودی خۆیـان بـدەن، بـێ ئـەوەی بەئـەبێو نابـێ، سـنورداربکرێنو بـێ ئـەوەی لەکۆمەڵگـــەدا ڕووبـــەڕووی مەترســـی پەراوێزخـــستن ببنـــەوە. یەکسانی پێویستی بەهەمەچەشنەیی هەیە، بەڵام لەگەڵ جیاوازی کردندا یەکناگرێتەوە، یەکسانی مەرجی سەرەکی ئازادیە.

سۆلیدارێتی:

مـرۆڤ بونـەوەرێکی کۆمەڵایەتیـە، وەك بونـەوەری کۆمەڵایـەتی هـەمووومان پێویـستیمان بەیەکتریـە، مـرۆڤ لەپێکـەوە کارکردنـدا دەتوانێـت وەك تـاك لـەڕووی هەسـتو هۆشـەوە گەشـە بکـات. لەپێکـەوە کارکردنـدا مـرۆڤ ئـەو کۆمەڵگەیـە دروست دەکـات کـە مـەرج دادەنێـت بـۆ شـێوازی ژیـانی تاکـەکان. ئـەم کارکردنـە سـەر

مه کته‌بی بیر و هۆشیاری

یەکتریە دوولایەنەیە، پێویستی بەرێز لێ گرتن‌و نرخ بۆ دانانی دوو لایەنەیە، ئەمەش کرۆکی سۆلیدارێتیە. سۆلیدارێتی پاڵپشتە بۆ ئەوانەی دژی ژێردەستەیی لەخەباتدان، بۆ هەمووان، بێ جیاوازی لەنێوان تواناکاندا، سۆلیدارێتی بنەمایەکی سەرەکیە بۆ دڵنیایی‌و پێکەوە ژیانی هاوبەشی لەکۆمەڵگەدا. دڵنیایی‌و ژیانی هاوبەشی بەری باوەڕ بەیەکتربوونە، نەك ئەنجامی دژایەتی کردنی یەکتری‌و کێبڕکێ. ئەم سۆلیدارێتیە پێویستی بەوەیە هەرکەس بەپێی تواناکانی خۆی بەشداری بکات‌و بەرپرسیارێتی بەرامبەر کۆمەڵگەو ژیانی کار بگرێتە ئەستۆ. وەك هاووڵاتی داوا لەئێمەش دەکات لەکاتی نەخۆشی‌و پەککەوتەیی‌و پیری‌و بێکاریدا، بۆ ژیانێکی ئاسوودەو ئارام ماف بدەین بەیەکتر. هەمووان مافیان هەبێت بۆ سوود وەرگرتن لەسیستمی خوێندن‌و تەندروستی‌و هاوبەشی کردنی کەلتووری، ڕێزگرتن لەکەسایەتی وەك تاك‌و هاووڵاتی ناو کۆمەڵگا.ئازادی‌و یەکسانی‌و سۆلیدارێتی هەرسێکیان پێکەوە بەردی بناغەی دیموکراسین. لەهەمان کاتیشدا تەنیا کۆمەڵگەی دیموکراتی دەتوانێ ئازادی‌و یەکسانی‌و سۆلیدارێتی بکاتە حەقیقەت. دیموکراتی خۆی بناغەی تێڕوانینی سۆسیال دیموکراتیانەیە بۆ کۆمەڵگە کە، دەبێ ئایدیا دیموکراتیەکان ئاوێتەی هەموو لایەنێکی سیاسی‌و ئابووری‌و کۆمەڵایەتی‌و کەلتووری ژیانی کۆمەڵگە ببن.

مه کته‌بی بیر و هۆشیاری

کەمە نەتەوەکان:

ماف پێشێلکردنی کەمە نەتەوەکان‌و بەکەم سەیرکردنیان، دەبێتە مایەی پەراوێزخستنیان‌و سنووردانان بۆ جۆری ژیانیان. پەنابەران‌و زۆرکاتیش نەوەکانیان لەژیانی ڕۆژانەدا زیاتر گرفتاری بێکاری دەبنەوە، یان ناچار دەبن ئەو کارانە بکەن کە لەئاستی خوێندەواریاندا نییەو لەژیانی کۆمەڵایەتیش دا بە ئاشکرا ئەوە دیارە کە ئەو دانیشتوانەی لەبنەڕەتدا خەڵکی سوید نین لەهەندێ گەڕەك یان شوێنی نیشتەجێ بوون دا گرد دەبنەوە.

بە کەم سەیرکردن بەهۆی باری سێکسواڵ، کەم ئەندامی، یان بە ساڵاچوون، فاکتەری ترن کە هەندێ لەتاکەکان دووچاری پەراوێزخستن دەکەن، یان شێوازی ژیانیان سنوردار دەکەن چ لەبواری گشتی کارکردن دا، چ لەبواری ژیانی تایبەتی یان دا.

سیاسەتی یەکسانی دەبێ ئاراستەی هەموو جۆرەکانی ژێر دەستەیی‌و سەر دەستەیی بکرێت. زۆر لەئەرکەکانی داهاتووی سۆسیال دیموکرات لەبواری کارکردن لەپێناوی یەکسانی دا خۆی دەبینێتەوە.

ئەو هەولانە، لەهەڵبژاردنەکاندا بە باشی دەردەکەوێ، لەهەڵبژاردنەکاندا چ بۆ پەرلەمان چ بۆ ئۆرگانەکانی پارتی هەوڵدەدرێ، هیچ چین‌و توێژێك‌و هیچ نەتەوەو پیشەو ڕەگەزێك پشت گوێ نەخرێ‌و هەموان بەشداربن. بۆیە باوەشێکی گەرمی بۆ

مەکتەبی بیروهۆشیاری

زۆران کردۆتەوەو هەل‌ومەرجی باش‌و گونجاو لەبەردەم هەمووان دایە.

بەرنامەی ئێستا:

ئێستا پارتی سۆسیال دیموکراتی سوید لەخۆئامادەکردن دایە بۆ بردنەوەی گرەوی هەڵبژاردن کە لەساڵی ٢٠١٠دا ئەنجام دەدرێ بۆ ئەوان گرنگی یەکەمیان بە پێکهاتەکانی پارت دەدەن کە بریتیین لە:

١ـ دەنگدەران ٢ـ ئایدیۆلۆژیا(بیر) ٣ـ سیاسەت٤ـ ڕێکخستن

دەنگدەران:

بەشە گەورەکەی پارتن، لێکۆڵینەوە دەکرێ لەبەرژەوەندیەکانیان، کێشەکانیان، پرسیارەکانیان. دەنگدەرانی ئێمە کێن، دەنگدرەانی پارتەکانی تر کێن.

ئەرکی سەرەکیان ڕوونکردنەوەی زیاتری ئەرکەکانەو ریزبەندی ئەو ئەرکانە بەپێی گرنگیان: کە ئێستا ئەمانەن:

١ـ بەرزکردنەوەی ئاستی ڕۆشنبیری کادیرەکان.

٢ـ خۆچاککردن.

٣ـ نزیکبونەوەو تێکەڵاوی زیاتر لەگەڵ دەنگدەران.

٤ـ چوونە خوارەوە بۆ ناو خەڵك ٥ـ سیاسەتی ڕۆشن‌و شەفاف.

مەکتەبی بیروهۆشیاری

ئۆپۆزسیۆن بوونی پارتەکەیان قۆزتۆتەوە بۆ، بەخۆداچوونەوە، خۆریفۆرم کردن، گەشەدان بە دیموکراسی نێوخۆی پارت. ئەوەش بەکۆڕو کۆبوونەوەی بەردەوام لەگەڵ دەنگدەران‌و ئۆرگانەکانی پارت‌و ڕێکخراوە پیشەییەکان‌و پەیوەندی کردن بە ئەندامانی پەرلەمان‌و فەرمانبەرانی پارت لەحکومەت دا.

سیاسەتی پارتەکە، سەرقاڵکردنی سەرجەم کادیرانە بەکارکردن‌و خولی فێربوونی بەردەوام‌و هاندانیان بۆ بەشداری لەریفۆرمی پارت دا.

پاشان ڕێکخستنی ئابووری‌و ئیدارەی پارت بە بەشداری سەرجەم ئەندامان.

لەسەر ئاستی ولاتیش ئەم ئامانجانە ئێستا کاریان بەچڕی بۆ دەکرێ‌و لەرێی ڕاگەیاندنەکانیشەوە خەڵکی لێ ئاگادر دەکرێ:

١ـ کارو خۆشگوزەرانی.

٢ـ ژینگە.

٣ـ پەویەندیەکانی دەرەوەو لەرێی بەشداری لەپرسە گرنگەکانی جیهان.

پاشان گرنگی دان بە پرسی ژنان‌و گەنجان‌و پەنابەران‌و مندالان بە شێوازی هەمەجۆر.

ئێستا هەموو کەس‌و ئۆرگانەکانی ئەم پارتە لەکاری بەردەوام دان، ئەندام پەرلەمان، سەرکردایەتی، ئۆرگانەکان، بەردەوام لەنێو

خەڵكدان، سیاسەتو بەرنامەی پارتەكەیان بۆ گۆڕانكاریو خۆشگوزەرانیو پێشكەوتنو ئازادیو دیموكراسیو ... هتد ڕوون دەكەنەوە.

ئەوان سوورن لەسەر بەرەو پێشبردنی سویدو خۆشگوزەرانیو هەلی كارو خۆپێگەیاندن بۆ هەموان بە یەكسانیو وەك یەك، ئەوان سوورن لەبردنی سوید بەرەو گەیاندنی بە قۆناغێكی هێندە پێگەیشتوو كە بەتەواوی مرۆڤ تیایدا ئاسودەبێو هیچ كەس موحتاجی هیچ شتێك نەبێو هەموو پێداویستیەكانی ژیان لەبەردەستی هەمووان دابێو سوید ببێتە ئەو بەهشتەی كە مرۆڤ بەدرێژایی مێژوو خەونی پێوە بینیوە.

مەكتەبی بیروهۆشیاری

مەكتەبی بیروهۆشیاری

مەکتەبی بیروهۆشیاری

دامزرێنەرانی بەناوبانگی ئەم پارتە :

مەکتەبی بیروهۆشیاری

ئۆگەست پاڵم August palm

ئۆگەست تیودۆر پاڵم(٥ی شوبات ١٨٤٩ ت ١٤ ئازاری ١٩٢٢) هەڵسوراوێکی سۆسیالیستی سویدی بوو و، کەسێکی سەرەکی بوو لەناساندنی بزوتنەوەی کاری سۆسیال دیموکرات لەسوید کە، بە ئاڕاستەی ریفۆرمیزمی برد.

ژیان وچالاکی :

کوڕی مامۆستایەکی قوتابخانە بوو لەنزیك مالمۆ، لەتەمەنی ١٠ساڵیدا هەتیوکەوت، ڕاهێنرا بۆ کاری بەرگدروویی. لەتەمەنی ١٨ ساڵیدا گەشتێکی ڕاهێنانکاریی ئەنجامدا بە دانیمارك و ئەڵمانیادا. پاشان لە١٨٧٤ جێگیر بوو لەهادێرسلێڤ(شلێسویگ ـ ی باکوور). هەر لەساڵی ١٨٧٤یش جوانا لارسۆنی مارەکرد.

مەکتەبی بیر و هۆشیاری

لەماوەی گەشتەکەیدا لەئەڵمانیا بە ئایدیاکانی سۆسیالیزم ئاشنابوو، لەساڵی ١٨٧٧ لەو وڵاتە دەرکرا بە تۆمەتی هاندانی سۆسیالیستیەوە. پاشان ئەو لەستۆهێدینج ـ ی دانیمارك مایەوە تاوەکولەساڵی ١٨٨١دا گەڕایەوە سوید، زێدی خۆی. لە ٦ی نۆڤەمبەری هەمان ساڵ، کە لەماڵۆ بوو، پاڵم یەکەمین لێدوانی سۆسیالیستی بێ وێنەی لەسوید داو چووە ناو گەشتێکی سیاسی بۆ گوتەنبێرگو ستۆکهۆڵم.

وروژێنەر:

لەمارسی ١٨٨٢، ئەو رۆژنامەی ڤۆلك ڤیلیان (ئیرادەی گەل)ی دامەزراند لەماڵۆو تاوەکو ١٨٨٥ وەکو موحەریر کاری کرد، کە پاشان وەستا.

کتێبە کانی ئۆگۆست پاڵم:

- N?gra drag ur mitt lif ("Some Excerpts from My Lif").1899
- ? gonblicksbilder fr?n en tripp till Amerika (Snapshots from a Trip to America"). 1901
- Ur en agitators lif(" From the Life of an Agitator") 1904

مەکتەبی بیر و هۆشیاری

لەبری ئەمە، پاڵم چووە ستۆکهۆڵمو لە٢٥ ی سێپتەمبەری ١٨٨٥دا رۆژنامەی(سۆسیال دیموکرات)ی چاپ کرد، بۆ ساڵی یەکەمی وەکو موحەریرکاری تیاکرد. لەپایزی ١٨٨٦ەوە یالمەر برانتینگ کاری سەرنووسەری گرتەئەستۆ.

بەشداری هەرە گەورەی پاڵم بریتی بوو لەوەی کە محرك ـ داینەمۆیەك بوو بۆ یەکێتی بازرگانیو ئایدیا سۆسیالیستیەکان، بە بەردەوامی بەسەرتاسەری وڵاتدا گەشتی دەکرد، زۆرجار لەسەر شەقام وتاری دەدا، چونکە بەکارهێنانی هۆڵەکانی محازەرەی لێ قەدەغە کرابوو. یەکێکی تر لەپەیامەکانی وەرنگە لەهەرەگرنگەکانی،بریتی بوولەئاشکراکردنی گوتاری چینی ناوەندی لیبڕاڵ، کە بانگەشەی ئەوەبوو کە وەکو(هاوڕێی کرێکار) خۆیان رادەگەیاند، وەکو شەیدای کاری خۆپەرستانەو تینووی دەسەلات. بەڵگاندنی بەردەوامی پاڵم ئەوەبوو کە ئەندامانی چینی کریکار تەواو لێهاتوون بۆ سۆراخکردنی بەرژەوەندییەکانی خۆیان.

سەردان بۆ ئەمریکا:

لە ١٩٠٠ پاڵم لەلایەن یانەی سکەندەناڤی پارتی سۆسیالیستی ئەمەریکا لەکەرتی رۆدئایلەند، بەهەماهەنگی لەگەڵ یانە هاوشێوەکان لەنیۆریۆك سیتیو بروکلین بانگهێشتی ویلایەتە

مەکتەبی بیروهۆشیاری

یەکگرتووەکان کرا، ئەمەش وەکو ئامرازێك بۆ راکێشانی ئەندامی زیاتر بۆ یانەکانیان. گەشتەکە لە ١ی سێپتەمبەری ١٩٠٠ دەستی پێکردو لەکتێبی (چەند گرتەیەك لەگەشتێك بۆ ئەمەریکاوە)دا باسکراوە لە ١٩٠١ چاپکرا.پاڵم بە توندی کەوتە ژێرکاریگەری ئەو هەلومەرجە باش بووەی کە کرێکاران لەئەمەریکا هەیانبووو هیوای هەمان حاڵەتی بۆ کرێکارانی سوید دەخواست.

مەکتەبی بیروهۆشیاری

کارل یالمەر برانتینگ (شازدەمین سەرەك وەزیرانی سوید)

(Hjalmar Branting)

کارل یاڵمەر برانتینگ (٢٣ نۆڤەمبەری ١٨٦٠لەدایك بووو لە ٢٤ی فێبرایەری ١٩٢٥ کۆچی دوایی کردووە) پیاوی دەوڵەتو سەرۆکی سۆسیال دیموکراتی وڵاتەکە بووە. هەروەها ئەو یەکەم سەرۆك وەزیرانی وڵاتەکە بوو کە بەدەنگدانی گشتگیر هەڵبژێردرابوو. ئەو ئەستێرە ناسیو ماتماتیکی خوێندبوو،لە (Stockholm observatory) یاریدەدەرێك بوو، بەڵام کاری زانستی وازلێهێناو بوو بە رۆژنامە نوسێك لەساڵی ١٨٨٤. لەساڵی ١٨٨٦ وەکو موحەریرێك لەرۆژنامەی (سۆسیال دیموکرات) دەستی

مەکتەبی بیر و هۆشیاری

بەکار کرد، پێکەوە لەگەڵ ئۆگەست پالم کە یەکێك بوو لەرێکخەرانی سەرەکی پارتی سۆسیال دیموکراتی سوید لە١٨٨٩ یەکەم ئەندام پەرلەمان بوو لە ١٨٩٦وە، و بۆ ٦ ساڵ تاکە کەس بوو.

ئەو سۆسیال دیموکراتەکانی خستە بەرەی دژ بەجەنگێك بۆ یەکخستنی لەگەڵ سەرجەم سویددا. کاتێك لە ١٩٠٥ قەیران سەریهەڵدا، ئەو دروشمی (دەست لەنەرویج هەڵگرە، پاشا!)ی بەرزکردەوە. سۆسیال دیموکراتەکان مقاوەمەیەکیان رێکخست بەرامبەر بانگکردنی سەربازی یەدەگو لەدژی جەنگ مانگرتنی گشتییان راگەیاند، و پشکێکی بەرجەستەیان هەبوو لەرێگرتنی جەنگ.

یالمەر برانتینگ پێداچوونەوەی مارکسیزم ـ ی (ئیدوارد برنشتاین)ی قبوڵکردو بوو بە سۆسیالیستێکی ریفۆرمیست، و لایەنگیری گواستنەوەیەکی ئاشتیانەی کرد لەکاپیتالیزمەوە بەرەو سۆسیالیزم. ئەو باوەڕی وابوو کە ئەگەر کرێکاران دەنگیان بدرێتێ، ئەوا ئەمە لەرێگەی پەرلەمانەوە دەبێت. برانتینگ پشتیوانی لەشۆڕشی فێبریوەری روسیا لە ١٩١٧ کرد. ئەو لایەنگیری مەنشەفیك‌و بەرگری لەحکومەتی کێرنسکی کرد، کە خۆی بەشەخسی سەردانی کرد لەپێترۆگراد. کاتێك هەمان ساڵ شۆڕشی

مەکتەبی بیر و هۆشیاری

ئۆکتۆبەر هەڵایسا، برانتیگ رکێفکردنی دەسەڵاتی لەلایەن بەلشەفیکەوە مەحکوم کرد.

١٩١٧ دابەشبوونێك بوو لەناو پارتی سۆسیال دیموکراتی سویددا، کۆمەڵەی گەنجان‌و باڵی شۆڕشگێڕیی پارتەکە جیابوونەوەو پارتی چەپی سۆسیال دیموکراتی سوید ـ یان پێکهێنا زێس هۆگلەند بوو بەسەرۆکی ئەم گروپە بە زوویی بوو بە پارتی کۆمەنیستی سویدیی (بنچینەییەکە). دواتر زێس هۆگلەند بایۆگرافییەکی دووبەشیی لەبارەی یالمەر برانتینگ ـ وە نووسی برانتینگ سەرۆك وەزیرانی سوید بوو لەسێ خولی جیا جیادا، ١٩٢٠، ١٩٢٢ ـ ١٩٢٣، و ١٩٢٤ ـ ١٩٢٥دا. ئەو وەکو سەرۆکی حکومەت سویدی هێنایە ناو کۆمەڵەی نەتەوەکان ـ ەوە خۆی شەخسیی وەکو نوێنەرێك تیایدا چالاك بوو. کاتێك کە پرسیاری ئەوە سەریهەڵدا کە داخۆ هەرێمی (ئۆلاند)بخرێتەوە سەر سوید پاش ئەوەی کە فنلەندە سەربەخۆیی لەڕووسیا بەدەستهێنا، ئەو وازی لەمەسەلەکە هێنا بۆ کۆمەڵەی نەتەوەکان بۆ ئەوەی بڕیاری خۆی بدات. ئەو لەساڵی ١٩٢١ خەڵاتی نۆبڵی ئاشتی پێدرا لەبەرامبەر کارەکانی لەکۆمەڵەی نەتەوەکاندا.

مەکتەبی بیروهۆشیاری

سەرچاوەو پەراوێزەکان

جگە لە محازەرەکان کەڵکم لەم سەرچاوانەش وەرگرتوە کە لە پەراوێزەکاندا هاتوون:

١. کورتە داستانی مێژووی مەزن، وەرگێڕانی لە سویدیەوە بەکر حسەن.

www.gelikurdistan.se

٢. هەمان سەرچاوەی پێشوو.

٣. سیستەمی سیاسی بەرێوەبردن، سلێمان مستەفا گۆڤاری دەنگەکان ژ.٢ ساڵی ٢٠٠٧ .

٤. هەمان سەرچاوەی پێشووتر.

٥. پرۆگرامی پارتی سۆسیال دیموکراتی سوید، وەرگێرانی لەسویدیەوە عوسمان حمە رەشید گۆڤاری نۆڤین ژ. ١٢ تشرینی دووەمی ٢٠٠٧.

مەکتەبی بیروهۆشیاری

بەرهەمەکانی تری نوسەر:

١- فیدرالیزم.. وەرگێڕان، لەفارسیەوە ساڵی ٢٠٠٣.

٢- چەمکی ئازادی سیاسی، وەرگێڕان لەفارسییەوە ٢٠٠٥.

٣- گۆران‌و چاکسازی، نوسین ٢٠٠٦.

٤- لەپێناوی دیموکراسیدا، نوسین ٢٠٠٦.

کە لەبلاَوکراوەکانی مەکتەبی بیروهۆشیارین.

ئەم نامیلکانەش ئامادەی چاپن:

١- کوردو کێشەی تورکیاو رێگا ئەقلانیەکانی چارەسەر، نوسین.

٢- پرۆژەی قانونی بەگژداچوونەوەی گەندەڵی.

kawsenbabekr@yahoo.cam

مەکتەبی بیر و هۆشیاری

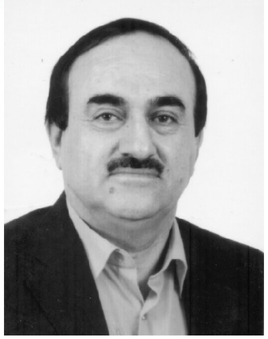

نووسەر لەچەند دێڕێکدا:

ساڵی ١٩٥٦ لەقەزای پشدەر لەدایك بووە، پەیمانگای تەندروستی باڵا. هەولێر ساڵی ١٩٨٠ ی تەواو کردووە. کۆلیژی قانوونی زانکۆی سلێمانیی ساڵی ٢٠٠٨ تەواو کردووە. ئەندامی سەندیکای رۆژنامەنووسانی کوردستانە. ئەندامی یەکێتی رۆژنامەنوسانی جیهانە. ئەندامی مەکتەبی بیر و هۆشیاری (ی. ن. ك)ە.

ئەم نامیلکەو کتێبانەی بە چاپ گەیاندون:

١- تیۆرەی فیدرالیزم وەرگێڕان لەفارسییەوە، ساڵی ٢٠٠٥.

٢- چەمکی ئازادی سیاسی، وەرگێڕان لەفارسییەوە ساڵی ٢٠٠٦.

مەکتەبی بیر و هۆشیاری

نوسین:

١- لەپێناوی دیموکراسیدا ساڵی ٢٠٠٧.

٢- گۆڕانو چاکسازی ساڵی ٢٠٠٧.

٣- پرۆژەی قانونی گەندەڵی ساڵی ٢٠٠٨.

ئامادەن بۆ چاپ:

١- الفدرالية العراقية و السويسرية دراسة مقارنة.

٢- بمرێ گەندەڵی (لێکۆڵینەوە).

سوپاسو پێزانین

جێگەی خۆیەتی سوپاسی هەڤاڵانم لەمەکتەبی پەیوەندیەکانی دەرەوە کاك شوان بابانو دڵخوازخان، لەمەکتەبی بیروهۆشیاری کاك عوسمان حەمە رەشید بکەم. کە شارەزای زمانی سویدین، چاویان بە بابەتەکەدا خشاندەوەو بە تێبینیەکانیان دەوڵەمەندیان کرد.

مەکتەبی بیروهۆشیاری

بڵاوكراوەكانی مەكتەبی بیروهۆشیاری (ی. ن. ك)

٢٠٠٧ - ٢٠٠٨

٢١٠.	عیراق، سەردەمی ساغ بوونەوە	بەكر صدیق	٢٠٠٧
٢١١.	تیرۆرو سەقامگیری سیاسیو چەند لێكۆڵینەوەیەكە تر	بەكر صدیق	٢٠٠٧
٢١٢.	كەركوك بۆ مێژوو دەدوێت	سەرپەرشتیار/ مامۆستا جەعفەر	٢٠٠٧
٢١٣.	دەستورو ژن	و: كامیل محەمەد قەرەداخی	٢٠٠٧
٢١٤.	ژان ژاك رۆسۆ	كاوە جەلال	٢٠٠٧
٢١٥.	مبدآ الفصل بین السلطات و وحدتها	القاضي / لطیف مصطفی أمین	٢٠٠٧
٢١٦.	بنچینەكانی كورد	ن. ڤلادیمیر مینۆرسكی و. نەجاتی عەبدوڵڵا	٢٠٠٧
٢١٧.	لەدیكتاتۆریەوە بۆ دیموكراسی	كارزان محەمەد	٢٠٠٧
٢١٨.	كەركوك لەسەردەمی دەوڵەتی عوسمانیدا	گۆران ساڵح	٢٠٠٧
٢١٩.	زمانە فەرمیەكان	تاریق جامباز	
٢٢٠.	ئەنفالو دادگا	سالار مەحمود	٢٠٠٧
٢٢١.	نۆڤین _ ١٠ _	ـ	٢٠٠٧
٢٢٢.	الكرد	د.نوری تاڵەبانی	٢٠٠٧
٢٢٣.	هەڵۆی سوور (چاپی دووەم)	مامۆستا جەعفەر	٢٠٠٧
٢٢٤.	مام جەلال	مامۆستا جەعفەر	٢٠٠٧
٢٢٥.	المدخل الی القانون الدولي الانساني	جبار سعید محي الدین	٢٠٠٧
٢٢٦.	الكُرد الیوم	ت: غسان نعسان	٢٠٠٧
٢٢٧.	سەرۆك وەزیرانی بەریتانیا	و: ئاوات عەبدوڵڵا	٢٠٠٧
٢٢٨.	رێبازی لێكۆڵینەوە لەزانستی سیاسیدا	ئیسماعیل شێخ موراد	٢٠٠٧

مەکتەبی بیروهۆشیاری

٢٢٩.	رێكخراوی نەتەوەیەكگرتووەكان	و. كارزان عومەر	٢٠٠٧
٢٣٠.	تیرۆر	هیمداد مەجید عەلی	٢٠٠٧
٢٣١.	گەنجە كوردەكان	فەرهاد پیرباڵ	٢٠٠٧
٢٣٢.	بەعسیزم و كورد	سۆزان كەریم مستەفا	٢٠٠٧
٢٣٣.	بەڕێوەبردنی كۆبونەوەكان	محەمەد فاتح	٢٠٠٧
٢٣٤.	شاری كەركوك	پشكۆ حەمە تاهیر	٢٠٠٧
٢٣٥.	میرعەبدال خانی بدلیس	بوار نورەدین	٢٠٠٧
٢٣٦.	فەلسەفە ـ رۆشنگەری، فێندەمێنتالیزم	و. شوان ئەحمەد	٢٠٠٧
٢٣٧.	عێراق، قەیرانی ئاسایشو ستراتیژێتیو بنیاتنانەوەی	فەرزەند شێركۆ	٢٠٠٧
٢٣٨.	نۆڤین ژمارە ـ ١١ ـ	-	٢٠٠٧
٢٣٩.	الحقوق السیاسیة للكورد فی الدول التی تضم كردستان	لیلاف حمد أمین عزیز	٢٠٠٧
٢٤٠.	مێژووی شۆرشی روسیا	لیۆن ترۆتسكی و. عەزیز ئالانی	٢٠٠٧
٢٤١.	دەروونناسی جەماوەری فاشیزم	ویلهلم رایش و. هەژار جوانڕیی	٢٠٠٧
٢٤٢.	جاش و جینۆساید	مەحمود سەنگاوی	٢٠٠٧
٢٤٣.	زارا ـ عەشقی شوان	محەمەدی قازی و. عەزیز گەردی	٢٠٠٧
٢٤٤.	پوختە باسێك دەربارەی سۆسیال دیموكراتی	زانا	٢٠٠٧
٢٤٥.	تأریخ تركیا المعاصر	ت. د. هاشم صالح تكریتي	٢٠٠٧
٢٤٦.	لەگۆڕەپاندا	و. ساروز ئەفروزی	٢٠٠٧
٢٤٧.	نۆڤین ـ١٢ـ	ـ	٢٠٠٧
٢٤٨.	المنطقة المتنازع علیها	د.خلیل اسماعیل محمد	٢٠٠٧
٢٤٩.	فەلسەفەی سۆسیال دیموكراتی	د. حەمید عەزیز	٢٠٠٧
٢٥٠.	سۆسیال دیموكراتی	مامۆستا جەعفەر	٢٠٠٧
٢٥١.	هەرێمی كوردستان و توركیا	مامۆستا جەعفەر	٢٠٠٨
٢٥٢.	پارتی سۆسیال دیموكراتی سویدی	عوسمان حەمە رەشید گورون	٢٠٠٨

مەکتەبی بیروهۆشیاری

.٢٥٣	جلال طالباني رجل القرار	حوار الفضائية العراقية	٢٠٠٨
.٢٥٤	لەکییە هاردیەوە بۆ گۆردن براون	سلێمان عەبدوڵڵا	٢٠٠٨
.٢٥٥	دەسەڵاتی دادوەری	گۆران ئازاد حمە گەمحان	٢٠٠٨
.٢٥٦	جەنگی دەروونی	ئاراس فەریق زەینەڵ	٢٠٠٨
.٢٥٧	كركوك بموجب احصاء عام ١٩٥٧	قسم البحوث واستطلاعات الرأي	٢٠٠٨
.٢٥٨	مام جەلال جێگری سەرۆکی سۆسیالیست ئینتەرناسیۆنال (ی. ن. ك) ئەندامی هەمیشەیی	مەکتەبی بیروهۆشیاری	٢٠٠٨
.٢٥٩	گۆڤاری نۆڤین ـ ١٣ ـ	-	٢٠٠٨
.٢٦٠	پرۆژەی قانونی بەگژدا چونەوەی گەندەڵی	کاوسێن بابەکر	٢٠٠٨
.٢٦١	دەروازەیەك بۆ پەیوەندییە نێودەوڵەتییەکان	د. ئەنوەر محەمەد فەرەج	٢٠٠٨
.٢٦٢	كردستان والسياسة السوفيتية في الشرق الأوسط	تأليف: فاضل رسول ترجمة: غسان نعسان	٢٠٠٨
.٢٦٣	ئاشنا بوون بە سۆسیال دیموکراتی	کارزان کاوسێن	٢٠٠٨
.٢٦٤	جیهانێکی دادپەروەر شیاوە	کارزان کاوسێن	٢٠٠٨
.٢٦٥	لێپرسراوێتی وخۆشگوزەرانی هاوبەش	کارزان کاوسێن	٢٠٠٨

مەکتەبی بیروهۆشیاری

This document was created with Win2PDF available at http://www.daneprairie.com.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.